

การประเมินโครงการกองทุนหมู่บ้านและชุมชน : กรณีศึกษา

กองทุนหมู่บ้านห้วยดง  
ตำบลวังโรงใหญ่ อำเภอสีคิ้ว  
จังหวัดนครราชสีมา



นางสาวจันทนา สงโนนสูง  
A 4576709

สารนิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรประกาศนียบัตรบัณฑิต

สาขาวิชาเทคโนโลยีการจัดการ

มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีสุรนารี

ปีการศึกษา 2545

จันทนา สงโนนสูง: การประเมินโครงการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง: กรณีศึกษา

“กองทุนหมู่บ้าน ห้วยสูง”

อาจารย์ที่ปรึกษา : อาจารย์วัลลภ สุบัญญัติโชติสกุล

โครงการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง มีวัตถุประสงค์ คือ เงินกองทุนสามารถเป็นแหล่งเงินทุนหมุนเวียน สำหรับการพัฒนาอาชีพ สร้างงาน และบรรเทาเหตุฉุกเฉิน เพื่อให้ท้องถิ่นมีกระบวนการพึ่งพาตนเอง สร้างศักยภาพในหมู่บ้านและชุมชนเมือง รวมทั้งการบริหารจัดการเงินกองทุน เพื่อกระตุ้นเศรษฐกิจจากฐานรากของประเทศ เสริมสร้างความเข้มแข็งทางด้านเศรษฐกิจและสังคม ของประชาชนในชุมชนท้องถิ่น วิธีดำเนินการวิจัยโดยการเก็บรวบรวมข้อมูลที่เป็นข้อมูลเชิงปริมาณและข้อมูลเชิงคุณภาพ ที่ผู้ทำสารนิพนธ์ทำการเก็บรวบรวมได้ด้วยตนเองและจากข้อมูลที่มีผู้ทำการเก็บรวบรวมสรุปผลไว้แล้ว ในที่นี้ตัวอย่างศึกษา คือหมู่บ้านห้วยสูง หมู่ 2 ตำบลวังโรงใหญ่ อำเภอ สีคิ้ว จังหวัดนครราชสีมา การวิเคราะห์ข้อมูลที่เป็นข้อมูลเชิงปริมาณ จะทำการวิเคราะห์โดยการวิเคราะห์ทางสถิติ ข้อมูลที่เป็นข้อมูลเชิงคุณภาพจะทำการวิเคราะห์เนื้อหา เพื่อสรุปผลที่เกิดขึ้น ผลการวิจัยในครั้งนี้เพื่อให้มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการดำเนินงานและกระบวนการจัดการเงินกองทุน มีความรู้ความเข้าใจในปัจจัยต่าง ๆ ที่เป็นอุปสรรคและสนับสนุนการดำเนินงานของกองทุน ได้ตัวชี้วัดความเข้มแข็งของการบริหารการพัฒนาเกี่ยวกับกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองพบว่ามีความไม่โปร่งใสในการบริหารจัดการกองทุนหมู่บ้าน เช่น มีการอนุมัติเงินกู้มากกว่าหนึ่งรายภายในหนึ่งครอบครัวและคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านจะได้รับอนุมัติเงินกู้ยืมมากกว่าสมาชิกรายอื่น ๆ

สาขาวิชาเทคโนโลยีการจัดการ

ปีการศึกษา 2545

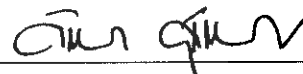
ลายมือชื่อนักศึกษา.....

ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษา.....

## หน้าอนุมัติ

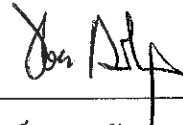
อาจารย์ที่ปรึกษาและกรรมการสอบ ได้พิจารณาสารนิพนธ์ฉบับนี้แล้ว เห็นสมควรรับเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรประกาศนียบัตรบัณฑิตสาขาการจัดการและการประเมินโครงการ ของสำนักวิชาเทคโนโลยีสังคม มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีสุรนารีได้

อาจารย์ที่ปรึกษา




(อาจารย์วัลลภ สุปัญญาโชติสกุล)

กรรมการสอบ



(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. ขวัญกมล กลิ่นศรีสุข)

อนุมัติให้สารนิพนธ์ฉบับนี้ เป็นส่วนหนึ่งของหลักสูตรประกาศนียบัตรบัณฑิต สาขาการจัดการและการประเมินโครงการ



(รองศาสตราจารย์ ทรงพร ทาเจริญศักดิ์)

คณบดีสำนักวิชาเทคโนโลยีสังคม

วันที่ \_\_\_\_\_ เดือน \_\_\_\_\_ พ.ศ. \_\_\_\_\_

25 ต.ค. 2545

## กิตติกรรมประกาศ

สารนิพนธ์นี้สำเร็จล่วงด้วยดี, ผู้วิจัยขอกราบขอบพระคุณ บุคคล และกลุ่มบุคคลต่าง ๆ ที่ได้กรุณาให้คำปรึกษา แนะนำ ช่วยเหลืออย่างดียิ่ง ทั้งในด้านวิชาการและด้านการดำเนินงานวิจัย อาทิเช่น อาจารย์วัลลภ สุปัญญาโชติสกุล อาจารย์ที่ปรึกษาสารนิพนธ์ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. ขวัญกมล กลิ่นศรีสุข, รองศาสตราจารย์ ดร. คณิต ไช้มุกด์, รองศาสตราจารย์ ดร.ไทย ทิพย์สุวรรณกุล, อาจารย์ สุรียา สมุทคุปต์, ดร.พัฒนา กิติอาษา, ดร. วิศิษฐ์พร วัฒนาวาทิน, และคณาจารย์ประจำสาขาเทคโนโลยีการจัดการสำนักวิชาเทคโนโลยีสังคม มหาวิทยาลัยสุรนารี ที่ให้คำปรึกษาทางด้านวิชาการ

นายอำเภอ กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้าน ประธานกองทุน คณะกรรมการกองทุน ที่ให้ข้อมูลอำนวยความสะดวกต่างๆ และขอขอบพระคุณพี่น้องในหมู่บ้านที่ได้ให้ความอนุเคราะห์ในทุกๆ ด้าน

ท้ายนี้ ขอกราบขอบพระคุณ บิดา มารดา ที่ให้การเลี้ยงดูอบรม และส่งเสริมการศึกษาเป็นอย่างดีตลอดมา จนทำให้ผู้วิจัยประสบความสำเร็จในชีวิต

จันทนา สงโนนสูง

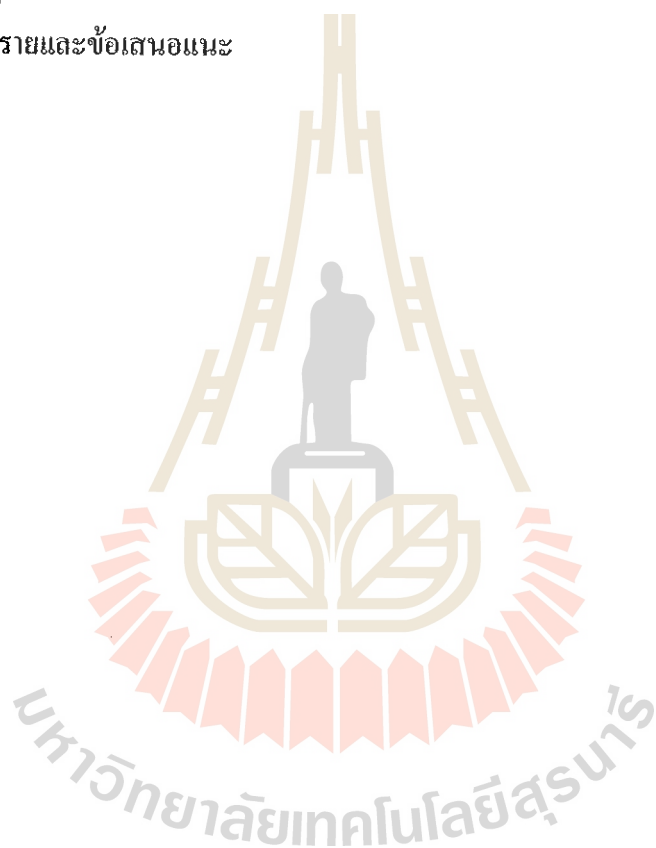
สิงหาคม 2545

มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีสุรนารี

## สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อ	ก
หน้าอำนวยการ	ข
กิตติกรรมประกาศ	ค
สารบัญตาราง	ง
บทที่ 1 บทนำ	1
หลักการและเหตุผล	1
วัตถุประสงค์ของการประเมินโครงการ	1
กรอบความคิดทฤษฎี	2
วิธีดำเนินการ	2
บทที่ 2 ปฏิบัติการวัดผลและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	3
นโยบาย หลักการ วัตถุประสงค์และระเบียบกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง	3
ระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรี	4
แบบคิดตามสังเกตการณ์	5
แบบคำขอขึ้นทะเบียนและประเมินความพร้อมของกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง	6
ระเบียบกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง	7
การพิจารณาเงินกู้	7
หลักการประเมินโครงการ	8
การวิเคราะห์โครงการ	9
บทที่ 3 วิธีการประเมินโครงการ	11
รูปแบบการประเมิน	11
ประชาชนและตัวอย่าง	18
เครื่องมือที่ใช้ในการประเมิน	18
ตัวแปรและตัวชี้วัดในการประเมิน	19
การเก็บรวบรวมข้อมูล	22
การวิเคราะห์ข้อมูล	22

	หน้า
บทที่ 4 ผลการติดตามประเมินโครงการ	24
ผลการประเมินบริบทชุมชน	24
ผลการประเมินโครงโดยภาพรวม	44
ผลอื่น ๆ ที่เกิดขึ้นจากโครงการกองทุนหมู่บ้าน และชุมชนเมืองแห่งชาติ	48
สรุปการบรรลุวัตถุประสงค์ของการประเมินโครงการ	48
บทที่ 5 สรุป อภิปรายและข้อเสนอแนะ	51
สรุป	51
อภิปราย	52
ข้อเสนอแนะ	54
บรรณานุกรม	
ภาคผนวก	



## สารบัญตาราง

ตารางที่	หน้า
1. ภาคอุตสาหกรรมเกษตรและการท่องเที่ยว	25
2. ภาคการคลัง	26
3. แสดงสถานการณ์มลพิษทางน้ำปี 2539 – 2541	32
4. แสดงพื้นที่ป่าไม้ในประเทศไทย	33
5. แสดงความอุดมสมบูรณ์ของดินในการทำการเกษตรกรรม	33
6. จำนวนร้อยละของประชากรในหมู่บ้านจำแนกตามเพศ	36
7. จำนวนร้อยละของประชากรในหมู่บ้านจำแนกตามเพศ	36
8. ข้อมูลของประชากรในหมู่บ้านจำแนกตามการศึกษา	37
9. จำนวนร้อยละประชากรจำแนกตามพื้นที่ทำนา	38
10. จำนวนร้อยละของการจำแนกรายได้ทั้งปี	38
11. การให้บริการสาธารณสุขุปกและสาธารณสุขุปรการ	40

## บทที่ 1

### บทนำ

#### หลักการและเหตุผล

การจัดตั้งกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองเป็น โครงการหลักและเร่งด่วนตามนโยบายของรัฐบาล โดยการนำของ พ.ต.ท.ทักษิณ ชินวัตร ซึ่งเป็นนายกรัฐมนตรี ที่จะใช้เป็นมาตรการหนึ่งในการแก้ปัญหาเศรษฐกิจ และสังคมอย่างเป็นรูปธรรม ให้ได้ผลชัดเจนและรวดเร็ว ด้วยมั่นใจว่าจะช่วยลดความยากจนและนำไปสู่การสร้างงาน สร้างรายได้ให้แก่ประชาชน โดยรัฐบาลจะเป็นผู้ลงทุนทางสังคม เป็นการสร้างและกระจายโอกาสแก่ชีวิตของประชาชน ด้วยการที่รัฐบาลเล็งเห็นปัญหาทางด้านเศรษฐกิจและสังคมของคนในชนบทว่าเมื่อสังคมในชนบทมีภาวะทางเศรษฐกิจที่ดีแล้ว ปัญหาทางด้านสังคมเมืองและเศรษฐกิจในเมืองก็จะดีขึ้นตามไปด้วย สิ่งเหล่านี้ถือว่าเป็นการพัฒนาระบบเศรษฐกิจระดับรากหญ้า และการที่รัฐบาลใช้เงินลงทุนให้กับชนบทนั้นยังรวมไปถึงบุคลากรที่มีค่าในชุมชน ได้ใช้ความรู้ความสามารถที่มีอยู่แล้วนั้นมาพัฒนาบ้านเกิดของตนเองได้โดยไม่ต้องเข้ามาหางานทำในกรุงเทพฯ อันเป็นการลดปัญหาทางสังคมอีกด้านหนึ่ง

หมู่บ้านห้วยสูง ต.วังโรงใหญ่ อ.สีคิ้ว ได้จัดตั้งกองทุนแล้วเสร็จ และได้รับอนุมัติให้ตั้งกองทุนพร้อมกับการจัดสรร โอนเงินเข้ากองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแล้ว เพื่อที่จะให้ทราบว่าโครงการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองนี้ บรรลุวัตถุประสงค์มากน้อยเพียงใด จึงสมควรที่จะมีการประเมิน และผู้ทำสารนิพนธ์ในฐานะที่เป็นนักศึกษาบัณฑิตกองทุน หลักสูตรประกาศนียบัตรบัณฑิต สาขาการจัดการและการประเมินโครงการ ในโครงการเพิ่มประสิทธิภาพการบริหารจัดการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง ได้ปฏิบัติงานในพื้นที่ หมู่บ้านห้วยสูง นี้มาระยะหนึ่งแล้ว จึงรับผิดชอบในการประเมินและเรียบเรียงเป็นสารนิพนธ์ (Substantive Report) ฉบับนี้

#### วัตถุประสงค์ของการประเมินโครงการ

1. เพื่อศึกษากระบวนการดำเนินงานและการบรรลุเป้าหมายของกองทุนหมู่บ้านห้วยสูง
2. เพื่อศึกษาปัจจัยด้านบวกและปัจจัยด้านลบที่ส่งเสริมและขัดขวางการบรรลุเป้าหมายของการบริหารจัดการกองทุน
3. เพื่อศึกษากระบวนการสร้างเครือข่ายองค์กรเพื่อการเรียนรู้ และเกิดการเชื่อมโยงระหว่างกันภายในหมู่บ้าน ตำบล
4. เพื่อศึกษาตัวชี้วัดความเข้มแข็งของชุมชนตามทัศนะของประชาชนในหมู่บ้านห้วยสูง และระดับความเข้มแข็งของชุมชนตามตัวชี้วัด ซึ่งกำหนดโดยกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ



## กรอบความคิดทฤษฎี

กรอบความคิดทฤษฎีที่ใช้ในการประเมิน โครงการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองครั้งนี้ ได้แก่แนวคิดตามรูปแบบการประเมินของสตีฟเฟิลบีม (Stufflebeam) ที่เรียกว่า ชิพโมเดล (CIPP Model) ซึ่งมีอักษรย่อที่มีความหมายดังนี้

C	ย่อมาจาก	Context	คือ	บริบทรายบุคคลและหมู่บ้าน
I	ย่อมาจาก	Input	คือ	ปัจจัยนำเข้า
P	ย่อมาจาก	Process	คือ	กระบวนการ
P	ย่อมาจาก	Product	คือ	ผลผลิต

การประเมินผลแบบจำลอง CIPP Model นี้เป็นการประเมินเพื่อให้รายละเอียดต่าง ๆ ได้แก่ ด้านบริบท ปัจจัยนำเข้า กระบวนการ และผลผลิต เพื่อช่วยในการตัดสินใจเกี่ยวกับโครงการ

## วิธีการดำเนินการ

1. ศึกษาให้เข้าใจเป้าหมายของกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง
2. ศึกษาสภาพการดำเนินงานของกองทุนหมู่บ้านในชุมชนท้องถิ่นที่ผู้ทำสารนิพนธ์ปฏิบัติงานอยู่
3. ใช้ CIPP Model วิเคราะห์กองทุนหมู่บ้านและกำหนดค้วงงชี้ ตลอดจนตัวแปรที่จะทำการเก็บข้อมูล
4. สรุปผลการดำเนินงาน และจัดเก็บข้อมูลในรูปแบบของการจัดทำสารนิพนธ์จากการศึกษาตามวัตถุประสงค์ ผลการศึกษาครั้งนี้จะได้ประโยชน์ ดังนี้
  1. ทำให้ทราบถึงกระบวนการดำเนินงานของ โครงการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองในหมู่บ้านที่ผู้จัดทำสารนิพนธ์ปฏิบัติงานอยู่
  2. ทำให้ทราบถึงปัจจัยที่เป็นอุปสรรคและปัจจัยที่สนับสนุนที่เกิดขึ้นในการจัดการบริหารกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง เพื่อเป็นแนวทางในการปฏิบัติ และแก้ไขปัญหา
  3. ผู้ทำสารนิพนธ์มีจิตสำนึก มีส่วนร่วมในการแก้ปัญหา เพื่อพัฒนาท้องถิ่นให้เกิดความเข้มแข็ง
  4. ทราบเครือข่ายองค์กรเพื่อการเรียนรู้ภายในหมู่บ้านและตำบล

## บทที่ 2

### ปริทรรศน์วรรณกรรมและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

จากการศึกษาเอกสารที่เกี่ยวข้องกับการประเมิน โครงการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง กรมศึกษา หมู่บ้านห้วยสูง หมู่ที่ 2 ตำบลวังโรงใหญ่ อำเภอสีคิ้ว จังหวัดนครราชสีมา ทั้งที่เป็น นโยบายหลักการ ระเบียบและวิธีปฏิบัติต่าง ๆ รวมทั้งแนวคิดทฤษฎีการประเมิน และหลักวิชาที่เกี่ยวข้องกับกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง ซึ่งมีเนื้อหา ดังนี้

#### นโยบาย หลักการ และวัตถุประสงค์กองทุนหมู่บ้าน

##### นโยบายกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง

เป็นนโยบายของทางรัฐบาลเพื่อเป็นการเสริมสร้างการพึ่งพาตนเองของชุมชนและหมู่บ้านในด้านการเรียนรู้ พัฒนาความคิดริเริ่ม และการแก้ไขปัญหาต่าง ๆ ในชุมชน เสริมสร้างศักยภาพทั้งทางด้านเศรษฐกิจและสังคมของชุมชนในท้องถิ่น โดยรัฐบาลได้จัดตั้งกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองกองทุนละ 1 ล้านบาท พร้อมส่งเสริมและพัฒนาหมู่บ้านและชุมชนเมืองให้มีขีดความสามารถในการจัดระบบการบริหารจัดการเงินกองทุนหมุนเวียนของแต่ละหมู่บ้าน โดยให้สมาชิกในชุมชนเป็นผู้จัดระบบและบริหารกันเอง เพื่อเป็นรากฐานในการพัฒนาระบบเศรษฐกิจของประเทศให้มั่นคงต่อไป

#### หลักการสำคัญของกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ

##### พื้นฐาน

- เพื่อกระจายอำนาจให้ชุมชน และท้องถิ่น เป็นการพัฒนาประชาธิปไตยขั้น
- เสริมสร้างจิตสำนึกและความสามัคคีในชุมชนและท้องถิ่น
- เพื่อเกื้อกูลประโยชน์ให้แก่ผู้ด้อยโอกาสในหมู่บ้านและชุมชน
- เชื่อมโยงกระบวนการในการเรียนรู้ร่วมกันระหว่างชุมชน หน่วยราชการ

##### เอกชน และประชาสังคม

- เพื่อให้ชุมชนเป็นผู้กำหนดอนาคตของตนเอง และสนับสนุนภูมิปัญญาของคนเองให้ยั่งยืนต่อไป
- ติดตามและประเมินผล โดยมีตัวชี้วัดประสิทธิภาพของกองทุน

### วัตถุประสงค์ที่สำคัญในการจัดตั้งกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง

- ส่งเสริมและพัฒนาหมู่บ้านและชุมชนเมืองให้มีขีดความสามารถในการจัดระบบและบริหารการจัดการเงินกองทุนของตนเอง
- เสริมสร้างขบวนการพึ่งพาตนเองของหมู่บ้านและชุมชนเมืองในการเรียนรู้ การสร้างและพัฒนาความคิดริเริ่ม เพื่อแก้ปัญหาและเสริมสร้างศักยภาพ ส่งเสริมเศรษฐกิจพอเพียงในหมู่บ้านและชุมชนเมือง
- เสริมสร้างศักยภาพและความเข้มแข็งทั้งทางด้านเศรษฐกิจและสังคมของประชาชนในหมู่บ้านหรือชุมชนเมือง
- เป็นแหล่งเงินทุนหมุนเวียนในหมู่บ้าน และชุมชนเมือง สำหรับการลงทุนเพื่อการพัฒนาอาชีพ สร้างงาน สร้างรายได้ ลดภาระรายจ่าย บรรเทาเหตุฉุกเฉินและความจำเป็นเร่งด่วน และนำไปสู่การสร้างกองทุนสวัสดิการที่ดีแก่ประชาชนในหมู่บ้าน
- กระตุ้นเศรษฐกิจในระดับฐานรากของประเทศ รวมทั้งเสริมสร้างภูมิคุ้มกันทางเศรษฐกิจและสังคมของประเทศในอนาคต (รายละเอียดตามเอกสารในภาคผนวก ก.)

### ระเบียบสำนักรัฐมนตรี ว่าด้วยคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง พ.ศ. 2544

1. คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ
  - คณะรัฐมนตรีแต่งตั้งกรรมการจำนวนไม่เกิน 10 คน เลขานุการนายรัฐมนตรี เป็นกรรมการและเลขานุการ คณะกรรมการอาจแต่งตั้งกรรมการและผู้ช่วยเลขานุการไม่เกิน 3 คน
  - คณะกรรมการผู้ทรงคุณวุฒิมีวาระในตำแหน่งคราวละ 2 ปี
  - นอกจากการพ้นวาระแล้ว กรรมการจะพ้นจากตำแหน่งเมื่อตาย ลาออก ถูกลดลาหรือถูกศาลพิพากษา
  - ในการประชุมแต่ละครั้งต้องมีกรรมการเกินกึ่งหนึ่ง
  - กรรมการมีหน้าที่ตามระเบียบของกองทุนหมู่บ้าน
  - คณะกรรมการจะได้เบี้ยประชุมค่าตอบแทนในอัตราที่กำหนด
2. สำนักงานกองทุนหมู่บ้านและกองทุนแห่งชาติ
 

ให้มีสำนักงานคณะกรรมการกองทุนในสำนักงานเลขานุการนายรัฐมนตรี

สำนักงานมีอำนาจหน้าที่ในการ รวบรวมข้อมูล ประชาสัมพันธ์ จัดประชุมชี้แจง ให้การสนับสนุนเป็นที่ปรึกษา ปฏิบัติงานธุรการของคณะกรรมการ รายงานผลประจำปี และดำเนินการอื่น ๆ ตามที่ได้รับมอบหมาย (รายละเอียดตามเอกสารในภาคผนวก ก.)

### แบบติดตามสังเกตการณ์คัดเลือก คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง

ในวาระแรกของหมู่บ้าน บ้านห้วยลุง หมู่ที่ 2 ตำบลวังโรงใหญ่ อำเภอสีคิ้ว จังหวัดนครราชสีมา วันที่ 21 มิถุนายน 2544 กำหนดเรียกประชุมหัวหน้าครัวเรือนในหมู่บ้าน ครัวเรือนละ 1 คน เพื่อเปิดเวทีชาวบ้านในการดำเนินการเลือกคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้าน โดยมีคณะกรรมการสนับสนุนระดับอำเภอเป็นผู้ให้คำแนะนำปรึกษา ตลอดจนสนับสนุนให้การเลือกสรรคณะกรรมการดำเนินไปด้วยความบริสุทธิ์ ยุติธรรม และโปร่งใส สำหรับการประชุมจะต้องมีหัวหน้าครัวเรือนในหมู่บ้านจำนวนไม่น้อยกว่าสามในสี่ของครัวเรือนทั้งหมด หรือหัวหน้าครอบครัวอาจมอบหมายให้ผู้แทนครัวเรือนเข้าประชุมแทนได้ และคณะกรรมการที่ได้รับคัดเลือกก็เป็นไปตามมติของที่ประชุม พร้อมทั้งมีคุณสมบัติครบถ้วนตามระเบียบข้อบังคับทุกประการ

สำหรับคุณสมบัติของคณะกรรมการกองทุน จะต้องเป็นไปตามระเบียบของคณะกรรมการว่าด้วย การจัดตั้งและการบริหารกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ พ.ศ. 2544 ดังนี้

1. เป็นผู้ที่มิใช่ชื่ออยู่ในทะเบียนบ้านและอาศัยอยู่ในหมู่บ้านติดต่อกันเป็นระยะเวลาไม่น้อยกว่า 2 ปี ก่อนวันที่ได้รับการคัดเลือกเป็นกรรมการกองทุน
2. เป็นผู้บรรลุนิติภาวะ โดยมีอายุครบ 20 ปีบริบูรณ์
3. ปฏิบัติตนอยู่ในหลักศาสนา มีความรับผิดชอบ เสียสละ มีส่วนร่วมในกิจกรรมชุมชน ไม่คิดการพนัน ไม่เกี่ยวข้องกับสิ่งเสพติด และไม่มีประวัติเสียทางการเงิน ตลอดจนยึดมั่นในระบอบการปกครองแบบประชาธิปไตย
4. ไม่เป็นบุคคลล้มละลาย คนไร้ความสามารถ หรือคนเสมือนไร้ความสามารถ
5. ไม่เคยได้รับโทษจำคุกโดยคำพิพากษาถึงที่สุดให้จำคุก เว้นแต่เป็นสำหรับความผิดที่ได้กระทำโดยประมาท
6. ไม่เคยต้องคำพิพากษาถึงที่สุดว่ามีความผิด แต่รอการกำหนดโทษหรือรอการลงโทษในความผิดต่อตำแหน่งหน้าที่หรือความผิดเกี่ยวข้องกับทรัพย์สิน ยกเว้นความผิดฐานทำให้เสียทรัพย์สินและความผิดฐานบุกรุก ไม่เคยถูกให้ออก ปลดออก หรือให้ออกจากราชการ องค์กรอิสระ ตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย หน่วยงานรัฐวิสาหกิจ เพราะทุจริตต่อหน้าที่หรือสร้างความเสียหายอย่างร้ายแรงแก่ราชการ องค์กร หรือหน่วยงานที่สังกัด
7. ไม่เป็นผู้ไม่ไปใช้สิทธิเลือกตั้งที่เสียสิทธิตามมาตรา 68 วรรคสอง ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2540
8. ไม่เป็นผู้ที่เคยพ้นจากตำแหน่งคณะกรรมการกองทุนตามข้อ 20(3) และ (4) แบบคำขอขึ้นทะเบียนและประเมินความพร้อมของกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง (รายละเอียดปรากฏในภาคผนวก ก.)

## การขอขึ้นทะเบียนความพร้อมของกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง

จัดทำขึ้นเพื่อให้คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้าน และชุมชนเมืองได้ประเมินความพร้อมในด้านต่าง ๆ ของหมู่บ้าน รวมทั้งให้ข้อมูลรายละเอียดตามสภาพความเป็นจริง สำหรับคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติได้กำหนดนโยบายและแนวทางในการพัฒนาหมู่บ้าน และชุมชนเมืองให้มีความเจริญก้าวหน้า ทั้งในด้านเศรษฐกิจ สังคม และความพร้อมต่าง ๆ ของหมู่บ้านที่ขึ้นแบบคำขอขึ้นทะเบียนประเมิน จะต้องมีความพร้อมในด้านต่าง ๆ ดังนี้

1. ข้อมูลทั่วไปของหมู่บ้าน กล่าวถึงรายละเอียดต่าง ๆ ของหมู่บ้าน เช่น จำนวนประชากร อาชีพของประชากรในชุมชน ผลผลิตทางด้านต่าง ๆ การซื้อและจำหน่ายผลผลิตและปัจจัยการผลิต และรวมไปถึงรายได้เฉลี่ยของประชากรในชุมชน

2. คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้าน จะกล่าวเริ่มตั้งแต่การคัดเลือกคณะกรรมการคุณสมบัติของคณะกรรมการ และทำการคัดเลือกตามระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ พ.ศ. 2544

3. การเตรียมความพร้อมของหมู่บ้าน เป็นเรื่องของการกำหนดวิธีการและระเบียบข้อบังคับต่าง ๆ ที่ใช้สำหรับดำเนินงาน และแก้ไขปัญหาที่อาจจะเกิดขึ้นกับกองทุนหมู่บ้าน เช่น การจัดทำบัญชี การกู้ยืมเงินกองทุน และการชำระคืนเงินกู้

4. ทูนในการดำเนินการของกองทุนหมู่บ้าน พูดถึงเรื่องของการจำแนกกลุ่มและกิจกรรมต่าง ๆ ภายในชุมชน จำนวนสมาชิก วันที่จัดตั้ง และเงินทุนสะสม ที่ได้จัดตั้งขึ้นเพื่อประโยชน์ต่อสังคมส่วนรวม และความร่วมมือในการเชื่อมโยงพัฒนาหมู่บ้าน กับเครือข่ายอื่นนอกชุมชน

5. แนวคิดในการบริหารจัดการกองทุนหมู่บ้าน จะเป็นรายละเอียดในการกู้ยืมเงิน วิธีการในการบริหารการเงิน การให้กู้ยืมเพื่อกิจกรรมใด หลักเกณฑ์ในการพิจารณาเงินกู้ การควบคุมติดตามการใช้คืนเงินกู้ และวิธีการในการแก้ปัญหาต่าง ๆ อันอาจจะเกิดขึ้นได้ (รายละเอียดปรากฏในภาคผนวก ก.)

## ระเบียบและข้อบังคับของกองทุนหมู่บ้าน

จัดทำขึ้นเพื่อให้การบริหารจัดการกองทุนหมู่บ้าน ซึ่งก่อตั้งขึ้นเพื่อส่งเสริมนิสัยการออม เสียสละ เอื้ออาทร เป็นไปด้วยความคล่องตัว มีประสิทธิภาพ รวมทั้งเอื้อประโยชน์ต่อสมาชิกโดยรวม จึงเห็นสมควรให้กำหนดระเบียบการเกี่ยวกับการดำเนินงานของกองทุนหมู่บ้านช่วยลดข้อขัดแย้ง

ที่ตั้ง : สถานที่ตั้งของกองทุนหมู่บ้านอยู่เลขที่ 31/5 หมู่ที่ 2 ตำบลวังโรงใหญ่ อำเภอสีคิ้ว จังหวัดนครราชสีมา ซึ่งเป็นที่ทำการของแพทย์ประจำตำบล ใช้เป็นสถานที่ประชุมคณะกรรมการ และสมาชิกในการประชุมแต่ละครั้ง

**วัตถุประสงค์ :** เพื่อเป็นแหล่งเงินทุนหมุนเวียนภายในหมู่บ้าน ส่งเสริมการออมทรัพย์  
บรรเทาเหตุฉุกเฉินทางการเงิน พัฒนาจิตใจของสมาชิกในชุมชนให้มีคุณธรรม

**แหล่งที่มาของเงินทุน :** ที่มาของกองทุนประกอบไปด้วย เงินและทรัพย์สินจากการจัดการ  
ของคณะกรรมการ การกู้ยืมเงิน ดอกเบี้ยจากการกู้ยืม เงินฝากสัจจะ เงินสมทบจากกลุ่มหรือองค์กร  
ต่าง ๆ

**คุณสมบัติของสมาชิก :** ต้องเป็นผู้อาศัยอยู่ในหมู่บ้านห้วยสูง ไม่น้อยกว่า 2 เดือน มีความ  
เข้าใจในระเบียบกองทุนหมู่บ้าน คณะกรรมการเห็นชอบให้เป็นสมาชิก อดทนเสียสละและปฏิบัติ  
ตามระเบียบของกองทุน มีเงินฝากสัจจะกับหมู่บ้าน ไม่ขาดส่งติดต่อกันเป็นเวลา 3 เดือน

**การเป็นสมาชิก :** การสมัครเป็นสมาชิกกองทุนหมู่บ้านนั้น ผู้สมัครจะต้องมีคุณสมบัติตาม  
ที่ทางคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านได้กำหนดไว้ตามระเบียบ และต้องยื่นคำขอสมัครเป็นสมาชิก  
ได้ที่คณะกรรมการกองทุน เพื่อรอผลการพิจารณาจากคณะกรรมการต่อไป

**การพ้นจากสภาพการเป็นสมาชิก :** สมาชิกที่ต้องพ้นจากการเป็นสมาชิกด้วยเหตุผลต่าง ๆ  
คือ ดาย ลาออก วิกลจริต จำนวนสมาชิกทั้งหมดออกคะแนนเสียงให้ออกสองในสาม ฝ่าฝืนระเบียบ  
ของกองทุน มีคุณสมบัติไม่ครบตามระเบียบของกองทุน  
(รายละเอียดตามเอกสารในภาคผนวก ก.)

### การพิจารณาเงินกู้สำหรับคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง

แนวทางในการพิจารณาเงินกู้สำหรับกองทุนหมู่บ้านห้วยสูง หมู่ที่ 2 ตำบลวังโรงใหญ่  
อำเภอสีคิ้ว จังหวัดนครราชสีมา ได้ยึดหลักเกณฑ์ดังต่อไปนี้

1. เป็นผู้ที่มีประวัติดี เป็นคนซื่อสัตย์ ไม่เคยมีประวัติเสียหายทางด้านต่าง ๆ อดทน ขยัน  
หมั่นเพียร และมีประสบการณ์ในธุรกิจที่จะทำ

2. มีหลักประกัน หรือบุคคลค้ำประกันที่สามารถชำระหนี้แทนได้และมีความรับผิดชอบ  
ถ้าเป็นทรัพย์สินจะต้องมีสภาพคล่องตัว

3. ความสามารถในการชำระหนี้

- พิจารณาจากรายได้ของผู้กู้ การประมาณการรายได้ รายจ่าย
- ภาวะการตลาดของสินค้าผู้กู้ ธุรกิจมีตลาดรองรับหรือไม่ ขายได้หรือไม่
- มีปัญหาในการหาวัตถุดิบมาผลิตหรือไม่
- ท่าเลที่ตั้งของกิจการ ปัญหาของสภาพแวดล้อม อยู่ใกล้แหล่งวัตถุดิบ หรือใกล้

แหล่งสินค้าที่จะขายและสะดวกต่อผู้ซื้อหรือไม่



4. ผู้ผู้ควรมีเงินทุนสำรองของตนเองจำนวนหนึ่ง ไว้สำหรับประกอบธุรกิจในส่วนที่ เหมาะสม หากใช้เงินทุนตนเองน้อย แต่ขอกู้มาก ภาระการผ่อนชำระก็จะสูง ดังนั้นควรพิจารณา ถึงปัญหาในข้อนี้ด้วย

(รายละเอียดตามเอกสารในภาคผนวก ก.)

### หลักการประเมินโครงการ รูปแบบการประเมินแบบ ซิฟฟ์ โมเดล

สต๊าฟเฟิลบีม ได้กำหนดประเด็นที่ประเมินออกเป็น 4 ประเภท ซึ่งเป็นที่มาของการ กำหนดชื่อของรูปแบบการประเมินว่า รูปแบบการประเมินแบบซิฟฟ์ ที่มาจากรหัสภาษาอังกฤษ ตัวแรกของประเด็นที่จะประเมิน ซึ่งมีรายละเอียด ดังนี้

C ย่อมาจาก Context Evaluation คือ การประเมินก่อนการดำเนินการโครงการเพื่อ พิจารณาหลักการและเหตุผล และความจำเป็นที่จะต้องดำเนินโครงการ ประเด็นปัญหาและความ เหมาะสมของเป้าหมายโครงการ (โดยรายละเอียดจะอยู่ในบทที่ 3)

I ย่อมาจาก Input Evaluation คือ การประเมินเพื่อพิจารณาความเหมาะสมของความพอ เพียงของทรัพยากร เช่น จำนวนคน งบประมาณ วัสดุอุปกรณ์ รวมทั้งเทคโนโลยีและแผนการของ การดำเนินโครงการ

P ย่อมาจาก Process Evaluation คือ การประเมินเพื่อหาข้อบกพร่องของการดำเนินการ ที่ จะใช้เป็นข้อมูลในการพัฒนา แก้ไข ปรับปรุง ให้การดำเนินการช่วงต่อไปมีประสิทธิภาพมากขึ้น โดยมีการบันทึกไว้เป็นหลักฐานทุกขั้นตอน

P ย่อมาจาก Product Evaluation เป็นการประเมินเพื่อเปรียบเทียบผลผลิตที่เกิดขึ้นกับจุด ประสงค์ของโครงการ รวมทั้งการพิจารณาในประเด็นของการชุก เลิก ขยาย หรือปรับเปลี่ยน โครงการ

### การวิเคราะห์โครงการเพิ่มประสิทธิภาพการบริหารจัดการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง

โครงการเพิ่มประสิทธิภาพการบริหารและการจัดการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง เป็น โครงการที่เพิ่มศักยภาพการบริหารและการจัดการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองที่บัณฑิตเข้าไป ศึกษาเพื่อให้เกิดการบริหารจัดการอย่างต่อเนื่อง เพื่อให้เกิดการบริหารจัดการอย่างมีประสิทธิภาพ และพัฒนากองทุนไปสู่ความเข้มแข็ง ทางด้านสังคมและเศรษฐกิจอย่างยั่งยืน เป็นภาระกิจที่ ต้องมีการดำเนินการ สำนักงานคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ จึงเห็นสมควรให้มีการสนับสนุนเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพกองทุน โดยให้ทุนการศึกษาแก่บัณฑิตเพื่อศึกษาหลัก สูตร การจัดการและประเมิน โครงการ ซึ่งเป็นหลักสูตรที่กำหนดการศึกษาเกี่ยวกับการปฏิบัติจริงใน

พื้นที่หมู่บ้านและชุมชนเมือง โดยกำหนดนโยบายกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง เป็นกิจกรรมหลักของการศึกษา รวมทั้งก่อให้เกิดการสร้างงาน สร้างรายได้ แก่บัณฑิตที่จบการศึกษาระดับปริญญาตรี ที่ว่างงานในช่วงภาวะเศรษฐกิจของประเทศไทยกำลังตกต่ำ ซึ่งเป็นการกระตุ้นเศรษฐกิจระดับล่างอีกทางหนึ่งและส่งเสริมให้บัณฑิตที่ต้องการพัฒนาท้องถิ่นและบ้านเกิดของตนเอง อีกทั้งบัณฑิตที่ผ่านโครงการเพิ่มประสิทธิภาพการบริหารจัดการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองได้มีการยกระดับการศึกษาควบคู่กับการปฏิบัติงานในพื้นที่ การวิเคราะห์โครงการอย่างมีระบบ รวมทั้งการเรียนรู้ชุมชน การประเมินผลและการพัฒนาชุมชนที่ใช้วิจัยเป็นเครื่องมือ และผู้จบหลักสูตรจะได้รับ "ประกาศนียบัตรบัณฑิต" และสามารถนำหน่วยกิจไปศึกษาต่อในระดับที่สูงขึ้นหรือสามารถนำความรู้ไปพัฒนาอาชีพ ซึ่งเป็นการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์อีกทางหนึ่ง เอกสารที่เกี่ยวข้องอื่น ๆ (จากหนังสือ หรือเอกสารวารสาร)

#### เอกสารอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง

นางลัดขันธ์ เศรษฐพิพงษ์ วารสารการศึกษานอกโรงเรียน ได้กล่าวเกี่ยวกับกองทุนหมู่บ้านไว้ว่า กองทุนหมู่บ้านตามนโยบายรัฐบาลดังกล่าว คือ เกิดเวทีค้นหาและเฟ้นหาคนดี คนที่น่าเชื่อถือ เกิดการรวมตัวกันเพื่อประจักษ์ร่วมกันอย่างน้อย 3 ใน 4 ของจำนวนครัวเรือนทั้งหมดในชุมชน เพราะชุมชนไม่เคยมีคนมาประชุมมากขนาดนี้ เนื่องจากไม่เคยร่วมมือกัน ได้ภาพของคนในชุมชนประชุมร่วมกัน

หนังสือพิมพ์มติชนรายวันประจำวันอังคารที่ 15 มกราคม 2545 หน้า 6 ได้กล่าวการบริหารกองทุนด้านบาทให้มีประสิทธิภาพว่า การบริหารกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองให้มีประสิทธิภาพจำเป็นต้องสร้างความรู้ การบริหารจัดการที่โปร่งใส การดำเนินงานเน้นสนับสนุนและช่วยแก้ปัญหาความเดือดร้อนของประชาชนมากกว่ายึดกฎระเบียบตายตัว จึงต้องแก้ไขระบบที่ไม่สอดคล้องกับการปฏิบัติจริง การติดตามช่วยเหลือปัญหาแก่ชาวบ้าน การเสริมสร้างความเข้มแข็งแก่คณะกรรมการกองทุน การพัฒนาตัวชี้วัด การบริหารแบบโปร่งใส เพื่อให้คณะกรรมการกองทุนทุกระดับมีแนวทางการพัฒนาทั่วโลกให้มีคุณภาพและประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

หนังสือพิมพ์มติชนรายวันประจำวันเสาร์ที่ 19 มกราคม 2545 หน้า 20 ได้กล่าวว่า ความคืบหน้าของนโยบายกระจายรายได้สู่ชุมชนระดับรากหญ้าผ่านโครงการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง หลังจากรัฐบาลดำเนินโครงการไปได้ประมาณ 5 เดือน ขณะนี้โอนเงินให้แล้ว 97 % นอกจากนี้คณะกรรมการประเมินเบื้องต้นแล้วเห็นว่า มีแนวโน้มหนี้สูญมาก เนื่องจากผู้กู้ไม่สามารถชำระคืนได้ ปัญหาหลักคือ ระยะเวลาใช้คืนเงินกู้พร้อมดอกเบี้ย 1 ปี เร็วเกินไป ส่วนใหญ่ชาวบ้านที่ใช้เงินกู้สำหรับลงทุนเพาะปลูกและเลี้ยงสัตว์ ที่ยังไม่ทันขายผลผลิตมาชำระหนี้ตามกำหนดได้



หนังสือพิมพ์มติชนรายวันประจำวันพฤหัสบดีที่ 31 มกราคม 2545 หน้า 12 ได้กล่าวเกี่ยวกับบัณฑิตกองทุนหมู่บ้านก้าวข้ามที่ต้องฝ่าฟัน ว่า โครงการบัณฑิตกองทุนหมู่บ้านนี้ได้รับเสียงวิพากษ์วิจารณ์มาตลอด เพราะเป็นการทำหลักสูตรแบบเร่งรีบ คู่มือชุดวิชาต่าง ๆ ก็ทำกันแบบจุกจุกหูก เครื่องมืออาคารสถานที่เรียนก็ไม่มีความพร้อมสถาบันแต่ละแห่งต้องแก้ปัญหาเฉพาะหน้าเอาเอง ด้วยเหตุนี้ร่วมกับคุณภาพการผลิตบัณฑิตที่ผ่านมาของสถาบันราชภัฏทำให้สังคมไม่ไว้วางใจว่าสถาบันราชภัฏจะสามารถผลิตบัณฑิตได้ตามวัตถุประสงค์ที่วางไว้ นอกจากนั้นยังฟันฝ่าอุปสรรคต่าง ๆ ระหว่างทำงานในพื้นที่ ซึ่งล้วนแล้วแต่เป็นเรื่องใหม่ทั้งสิ้น ประกอบกับมีหน่วยงานภาครัฐหลายหน่วยงานเข้าไปตรวจสอบดูแล ซึ่งมาตรฐานของแต่ละหน่วยงานก็แตกต่างกัน การทำงานจึงไม่ใช่เรื่องง่ายอย่างที่หลายคนคิด

หนังสือพิมพ์มติชนรายวันประจำวันเสาร์ที่ 2 กุมภาพันธ์ 2545 หน้า 24 ได้กล่าวเกี่ยวกับการคาดบัณฑิตกองทุนสมัครตามเป้าว่า เมื่อวันที่ 31 มกราคม นายอนอม อินทรกำเนต เลขาธิการสภาสถาบันราชภัฏ (สร.ภ.) เปิดเผยภายหลังการประชุมคณะกรรมการติดตามและประเมินโครงการเพิ่มประสิทธิภาพการบริหารจัดการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองว่า ขณะนี้มีบัณฑิตในโครงการทั้งสิ้น 70,895 คน ยังมีหมู่บ้านที่ยังไม่มีบัณฑิตเข้าไปศึกษาประมาณ 4,000 หมู่บ้าน ซึ่งได้มีการขยายเวลาการรับเป็นครั้งสุดท้ายถึงวันที่ 31 มกราคมที่ผ่านมา คาดว่าจะมีผู้มาสมัครรวมแล้วใกล้เคียงกับขอรับเต็ม 74,881 คน ซึ่งบัณฑิตที่เข้ามาใหม่จะมีการสอนเสริม ส่วนหนังสือชุดวิชาการวิจัยชุมชน การจัดการและการวางแผนธุรกิจชุมชน การจัดการธุรกิจ การวางแผนพัฒนา และสารนิพนธ์ จะแล้วเสร็จและส่งให้นักศึกษาภายในเดือนกุมภาพันธ์และมีนาคมนี้ แม้หนังสือดังกล่าวจะไปถึงช้าแต่ไม่เป็นปัญหาอะไรเพราะมีการสอนล่วงหน้าไปก่อนแล้ว

มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีสุรนารี

### บทที่ 3

#### วิธีดำเนินการประเมินโครงการ

ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้ประเมินได้ใช้วิธีการดำเนินการประเมินโครงการ ในเรื่องที่เกี่ยวข้องกับการประเมินโครงการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง โดยสรุปเป็นหัวข้อเรื่องวิธีการประเมินประชากรและกลุ่มตัวอย่าง เครื่องมือที่ใช้ในการประเมินโครงการ ตัวแปรและตัวชี้วัดที่ใช้ในการประเมินโครงการ การเก็บรวบรวมข้อมูล การวิเคราะห์ข้อมูล โดยเรียงตามลำดับก่อนหลังดัง ต่อไปนี้

แนวคิดและรูปแบบการประเมินของไทเลอร์ (Tyler's Rationale and Model of Evaluation)

ไทเลอร์ ได้กล่าวถึงการประเมินคือ การเปรียบเทียบพฤติกรรมที่สังเกตได้กับจุดหมายเชิงพฤติกรรมที่กำหนดไว้ และได้สรุปความคิดเห็นเกี่ยวกับการประเมินโครงการ โดยเกณฑ์ที่ตัดสินความสำเร็จของโครงการควรพิจารณาความสำเร็จของส่วนรวม และมุ่งเน้นที่การประเมินผลสรุปมากกว่าการประเมินความก้าวหน้า

แนวคิดและรูปแบบของครอนบาค (Cronbach's Concepts and Model)

ครอนบาคได้กล่าวถึงการประเมินคือ การเรียนรวบรวมข้อมูล และใช้ข้อมูลนั้นเพื่อการตัดสินใจเกี่ยวกับโครงการทางการศึกษา โดยนำเสนอวิธีการประเมินที่ใช้นอกจากการทดสอบ 4 แนวทางคือ การศึกษากระบวนการ การวัดศักยภาพของผู้เรียน การวัดเจตคติ และการติดตามผล ดังนั้นการประเมินโครงการด้านการศึกษาไม่ควรประเมินผลกระทบบ้างเคียงที่เกิดจากโครงการด้วย

แนวคิดและรูปแบบการประเมินของสคริฟเวน (Scriven's Evaluation Ideologies and Model) สคริฟเวน ได้กำหนดความหมายของการประเมิน “การประเมิน เป็นกิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับการรวบรวมข้อมูล การตัดสินใจเลือกใช้เครื่องมือ เพื่อเก็บรวบรวมข้อมูลและกำหนดตัวชี้วัด และเกณฑ์ในการประเมิน” โดยที่สร้างแนวคิดและรูปแบบการประเมินที่ผสมผสานแนวคิดของไทเลอร์และครอนบาคเข้าด้วยกัน

แนวคิดและรูปแบบการประเมินของสเตก (Stake's Concepts and Model of Evaluation)

สเตก ได้กล่าวถึงการประเมิน คือ การเก็บรวบรวมข้อมูลจากแหล่งข้อมูลที่หลากหลาย แล้วนำมาจัดให้เป็นระบบที่มีความหมายในการประเมิน โดยนำเสนอรูปแบบการประเมิน เคาน์แนนซ์ (Stake's Concepts and Model) มี 2 มิติ คือ มิติในแนวตั้งและมิติในแนวนอน ซึ่งเสนอความสัมพันธ์และความสอดคล้องของการใช้เมตริกทั้งสอง

แนวคิดและรูปแบบของการประเมินของ อัลคิน (Alkin's Concept of Evaluation)

“การประเมิน” ตามความหมายของ อัลคลิน คือ กระบวนการคัดเลือก การประเมินผลข้อมูล และการจัดระบบสารสนเทศที่มีประโยชน์เพื่อนำเสนอข้อมูลต่อผู้มีอำนาจการตัดสินใจ หรือใช้เป็นข้อมูลในการกำหนดแนวทางในการเลือกการดำเนินการโครงการซึ่ง อัลคลิน ได้กำหนดแนวทางในการเลือกการดำเนินการโครงการซึ่ง อัลคลิน ได้จำแนกการประเมินตามจุดประสงค์ จนกระทั่งการประเมินเพื่อการปรับปรุงโครงการที่เป็นแนวคิดพื้นฐานของการประเมินโครงการ แต่ยังคงขาดแนวทางปฏิบัติที่ชัดเจน

แนวคิดและรูปแบบการประเมินของ โพรวัส (Provus's Discrepong Evaluation)

โพรวัส ได้กล่าว การประเมินว่าเป็นการกำหนดเกณฑ์มาตรฐานและค้นหา ช่องว่างระหว่างสิ่งที่เกิดขึ้นจริงกับเกณฑ์มาตรฐาน เพื่อใช้เป็นเครื่องชี้วัดข้อบกพร่องของโครงการ และนำรูปแบบการประเมินความสอดคล้องที่เป็นกระบวนการของการเปรียบเทียบ ความแตกต่างของผลการปฏิบัติที่เกิดขึ้นจริงกับมาตรฐานที่เกิดขึ้นทุกขั้นตอนจะมีการพิจารณาความแตกต่างระหว่างสิ่งที่เกิดขึ้นจริงกับมาตรฐาน เพื่อนำข้อมูลที่ได้ปรับปรุง แก้ไข ให้มีประสิทธิภาพ

แนวคิดและรูปแบบการประเมินของเคอร์ค แพคทริก (Kirkpatrick)

“ได้นำเสนอแนวคิดของการประเมินโครงการฝึกอบรมว่า “การฝึกอบรมเป็นการให้ความรู้ความเข้าใจและทักษะการปฏิบัติงานอย่างมีประสิทธิภาพ ซึ่งในการอบรมควรจะได้มีการประเมินผลการฝึกอบรม เพื่อที่จะให้ทราบว่า การจัดการฝึกอบรมตามขั้นตอนที่กำหนดไว้มีประสิทธิภาพเพียงใด”

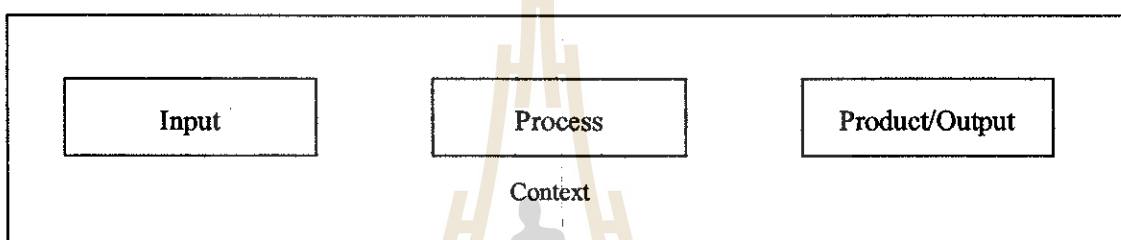
แนวคิดและรูปแบบการประเมินชีพของ สตัฟเฟิลบีม (Stufflelebeam's CIPP Model)

สตัฟเฟิลบีม ได้กล่าว “การประเมิน” เป็นกระบวนการเก็บรวบรวมข้อมูลและนำข้อมูลมาวิเคราะห์และสังเคราะห์ให้เกิดสารสนเทศที่มีประโยชน์เพื่อนำเสนอสำหรับใช้เป็นทางเลือกในการตัดสินใจ โดยกำหนดประเด็นออกเป็น 4 ประเภท เป็นที่มาของการกำหนดชื่อของรูปแบบการประเมินแบบชีพ (CIPP Model) ที่มาจากอักษรภาษาอังกฤษตัวแรกของประเด็นที่จะประเมิน ดังนี้

Context Evaluation	: C การประเมินสถานะแวดล้อม
Input Evaluation	: I การประเมินปัจจัยเบื้องต้น
Process Evaluation	: P การประเมินกระบวนการ
Product Evaluation	: P การประเมินผลผลิตที่เกิดขึ้น

เฉลียว บุรีภักดี และคณะ (2545) ได้อธิบายว่ากระบวนการของ CIPP Model องค์ประกอบหรือตัวแปรที่มีผลต่อโครงการ (ภาพที่ 1) ซึ่ง Stufflebeam ได้กำหนดองค์ประกอบการประเมินโครงการไว้ 4 ประเภท

1. System Context : บริบทของหน่วยระบบ
2. System Input : ปัจจัยนำเข้าหน่วยระบบ
3. System Process : กระบวนการของหน่วยระบบ
4. System Product/Output : ผลผลิตของหน่วยระบบ



แผนภาพที่ 1 องค์ประกอบของระบบ

การประเมิน(Evaluation) จะต้องกำหนดสิ่งที่ต้องการประเมิน ขั้นตอนต่อไปคือ การกำหนดจุดประสงค์ว่าต้องการจะประเมินอะไรตามสิ่งที่กำหนด ซึ่งแต่ละส่วนของหน่วยระบบที่จะต้องนำมาประเมินประกอบด้วยส่วนต่าง ๆ

การประเมินบริบท Context เรียกว่า Context Evaluation

การประเมินปัจจัยนำเข้า Input เรียกว่า Input Evaluation

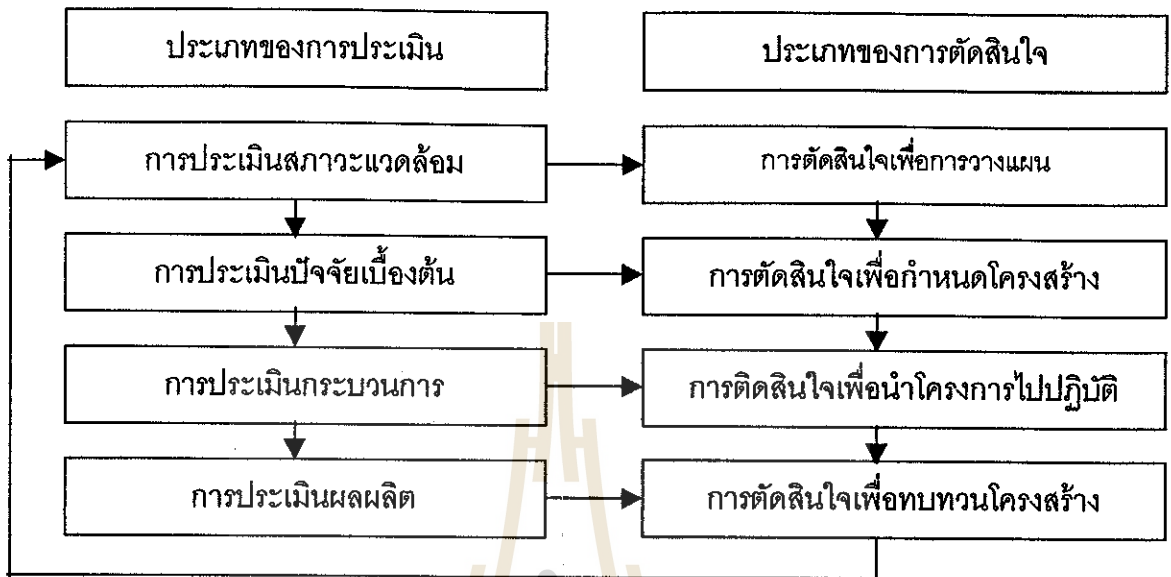
การประเมินกระบวนการ Process เรียกว่า Process Evaluation

การประเมินผลผลิต Product/Output เรียกว่า Product/Output Evaluation

การประเมินหน่วยระบบเมื่อกำหนดสิ่งที่ต้องการประเมินแล้ว จะต้องมีตัวชี้วัดเพื่อจะได้นำมาเป็นแนวทางในการวินิจฉัยผลชี้วัดของหน่วยระบบต่าง ๆ มีดังนี้

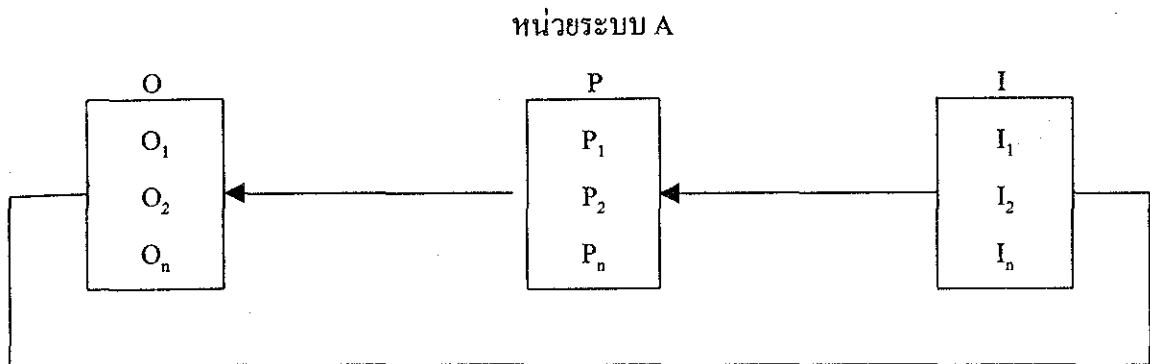
1. ตัวชี้วัดของการประเมินบริบท Context ใช้สัญลักษณ์  $C_1, C_2, C_3 \dots C_n$
2. ตัวชี้วัดของการประเมินปัจจัยนำเข้า Input ใช้สัญลักษณ์  $I_1, I_2, I_3 \dots I_n$
3. ตัวชี้วัดของการประเมินกระบวนการ Process ใช้สัญลักษณ์  $P_1, P_2, P_3 \dots P_n$
4. ตัวชี้วัดของการประเมินผลผลิต Product/Output ใช้สัญลักษณ์  $O_1, O_2, O_3 \dots O_n$

ซึ่งความสัมพันธ์ระหว่างการประเมินและตัวชี้วัดของการประเมิน สามารถอธิบายได้ดังนี้



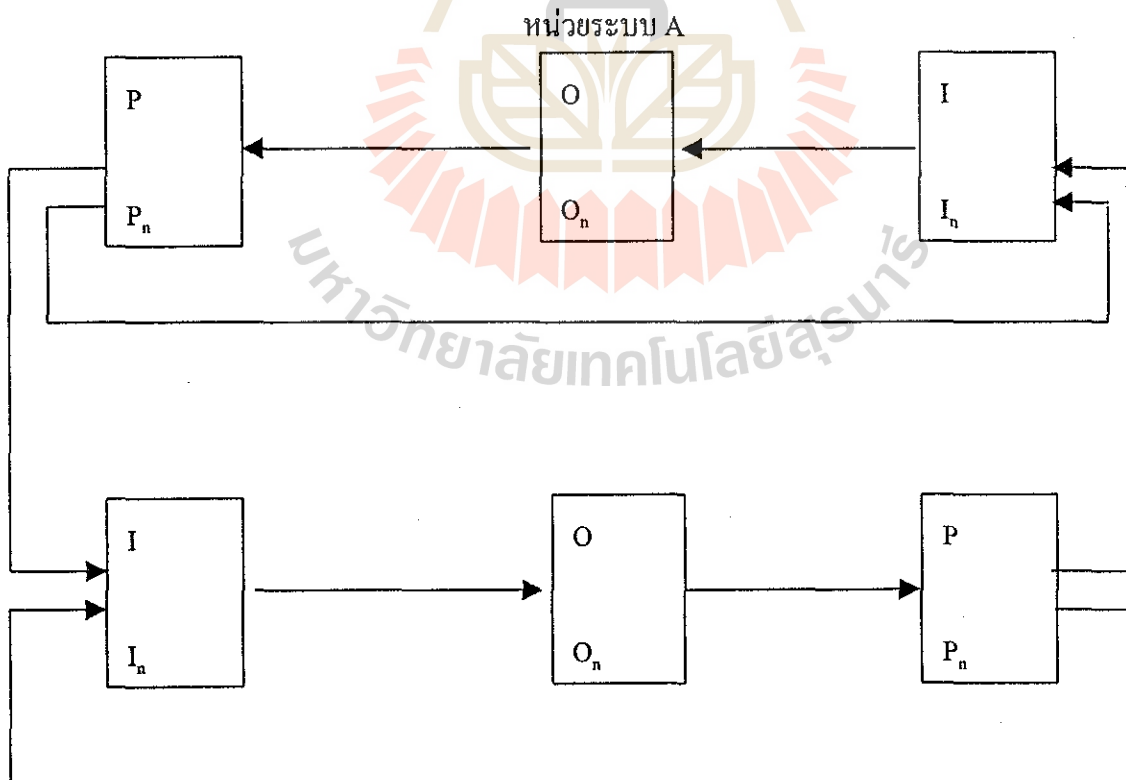
แผนภาพที่ 2 ความสัมพันธ์ระหว่างรูปแบบการประเมินและการตัดสินใจของสตีฟเฟิลบีม (ชุดวิชาการประเมินเพื่อพัฒนา, 2545 : 91)

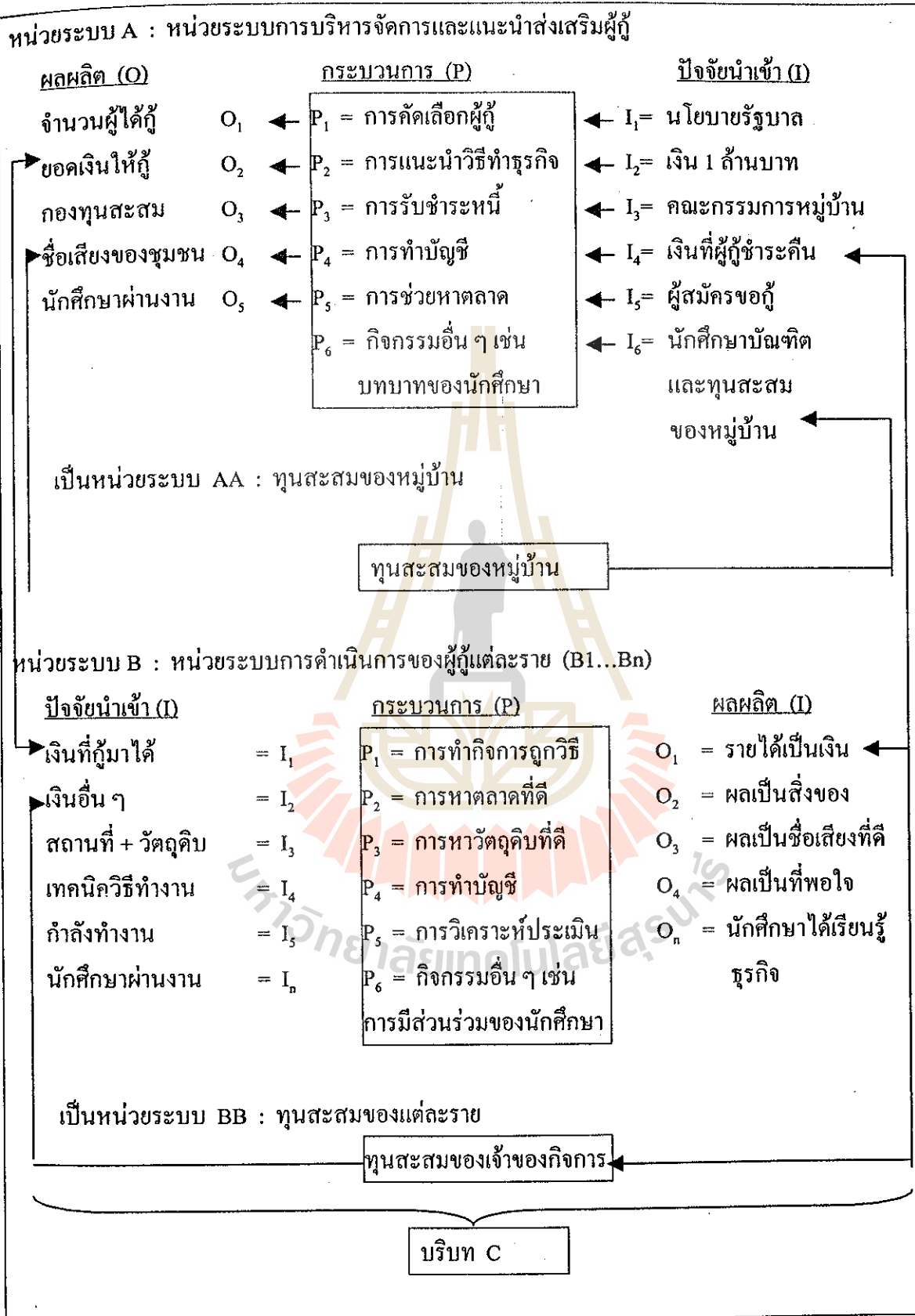
จากแนวคิดทฤษฎีระบบ นั้นชุมชนบ้านห้วยลุงคือ หนึ่งหน่วยระบบนั้น ชุมชนบ้านห้วยลุง คือ หนึ่งหน่วยระบบ ซึ่งมีองค์ประกอบ 4 ประเภท ดังกล่าวมาแล้วข้างต้น กองทุนหมู่บ้านห้วยลุง ถือเป็นอนุระบบหนึ่งของหน่วยระบบชุมชนบ้านห้วยลุงและหน่วยอนุระบบของกองทุนหมู่บ้านห้วยลุงมีหน่วยระบบย่อยลงไปอีก เช่น ตัวชี้วัดที่ต้องการประเมินโดยเริ่มต้นจากการประเมินกระบวนการแทนด้วย  $(I_1, I_2, I_3, \dots, I_n)$  ซึ่งจะต่อด้วยการประเมินกระบวนการแทนด้วย  $(P_1, P_2, P_3, \dots, P_n)$  ซึ่งจะต่อด้วยการประเมินผลผลิตแทนด้วย  $(O_1, O_2, O_3, \dots, O_n)$  โดยผลที่เกิดขึ้นอาจจะย้อนกลับมาเป็นปัจจัยนำเข้าอีกก็ได้



ภาพที่ 3 แสดงระบบการทำงานของหน่วยระบบ A

ในทำนองเดียวกันการประเมินโครงการ ถ้ามีหน่วยระบบหลายระบบในบริบทเดียวกันก็จะใช้ตัวโครงสร้างระบบแบบเดียวกันกับที่กล่าวมาแล้วในตอนต้นที่กล่าวถึงหน่วยระบบ A ดังนั้นระบบที่ 2 อาจจะเรียกว่าหน่วยระบบ B รวมเข้าเป็นหน่วยระบบเดียวกัน โดยเห็นได้ว่า ผลผลิตของหน่วยระบบ A บางตัวจะเป็นปัจจัยนำเข้าของตัวเอง (หน่วยระบบ A) ในการดำเนินการในระยะต่อไป ผลผลิตของหน่วยระบบ A บางตัว จะเป็นปัจจัยนำเข้าของหน่วยระบบ B และผลผลิตของหน่วยระบบ B บางตัวจะเป็นปัจจัยนำเข้าของหน่วยระบบ A ด้วย







แผนภูมิ ระบบการทำงานของกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง

## 1. รูปแบบการประเมิน

รูปแบบการประเมิน รูปแบบที่ประยุกต์ใช้ในการประเมินครั้งนี้ คือ ซิฟพีโมเดลตามกรอบแนวคิดทฤษฎีที่ได้เสนอไว้แล้วซึ่งประกอบด้วย การประเมิน 4 องค์ประกอบ ทั้งระดับหมู่บ้านและระดับรายบุคคล (ผู้) ดังนี้

1.1 การประเมินสภาวะแวดล้อม (CONTEXT EVALUATION) เป็นการประเมินสภาพทั่วไปของหมู่บ้านและรายบุคคล (ผู้)

1.2 การประเมินปัจจัย (INPUT EVALUATION) เป็นการประเมินปัจจัยนำเข้าของกระบวนการกองทุนหมู่บ้าน ทั้งระดับหมู่บ้านและรายบุคคล

1.3 การประเมินกระบวนการ (PROCESS EVALUATION) เป็นการประเมินกระบวนการบริหารจัดการกองทุนหมู่บ้าน ทั้งระดับหมู่บ้านและระดับรายบุคคล

1.4 การประเมินผลผลิต (PRODUCT EVALUATION) เป็นการประเมินผลผลิตที่เกิดขึ้นจากกระบวนการบริหารจัดการกองทุน ทั้งระดับหมู่บ้านและระดับรายบุคคล

## 2. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ในการวิจัยเพื่อศึกษาปรากฏการณ์ที่เกิดขึ้นทางสังคมศาสตร์ซึ่งมีความเกี่ยวข้องกับพฤติกรรมของประชาชนขนาดใหญ่จะไม่สามารถทำได้ด้วยข้อจำกัดหลายประการ เช่น ระยะเวลางบประมาณ และงบประมาณที่ใช้ในการศึกษา เป็นต้น ดังนั้นผู้วิจัยจึงต้องมีการเลือกกลุ่มตัวอย่างเพื่อใช้เป็นตัวแทนของประชากรหมู่บ้านห้วยสูง หมู่ 2 ตำบลวังโรงใหญ่ อำเภอสีคิ้ว จังหวัดนครราชสีมา กลุ่มตัวอย่างที่ดีสำหรับใช้เป็นตัวแทนของหมู่บ้านห้วยสูง ผู้วิจัยใช้ร้อยละ 20 ของจำนวน 200 ครอบครัวในหมู่บ้านห้วยสูง จำแนกดังต่อไปนี้

- |   |              |
|---|--------------|
| 1. คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้าน                     | จำนวน 14 คน  |
| 2. สมาชิกกองทุนหมู่บ้าน                         | จำนวน 155 คน |
| - สมาชิกที่ได้รับอนุมัติให้กู้                  | จำนวน 137 คน |
| - สมาชิกทั่วไป                                  | จำนวน 18 คน  |
| 3. ชาวบ้านที่ไม่ได้เป็นสมาชิก                   | จำนวน 838 คน |
| 4. ผู้นำชุมชน ผู้อาวุโส ผู้นำกลุ่ม              | จำนวน 14 คน  |
| 5. ข้าราชการ เจ้าหน้าที่ส่วนราชการที่เกี่ยวข้อง | จำนวน 4 คน   |



### 3. เครื่องมือที่ใช้ในการประเมินโครงการ

#### 1. การสังเกตและบันทึกข้อมูล

การสังเกตและบันทึกเกี่ยวกับสภาพทั่วไปด้านต่าง ๆ ของหมู่บ้าน ตลอดจนการสังเกตและบันทึกขณะร่วมกิจกรรม ทั้งแบบมีส่วนร่วมและไม่มีส่วนร่วม

#### 2. การสัมภาษณ์

การสัมภาษณ์คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้าน ตัวแทนกลุ่ม ตลอดจนรายบุคคลในหมู่บ้านโดยใช้แบบรายงานต่าง ๆ (ปร.)

#### 3. การจัดประชุมเวทีชาวบ้านใช้ 2 วิธี คือ

1. จัดแบบไม่เป็นทางการ จัดกลุ่มเสวนาสมาชิกกองทุนที่กู้เงิน และมีกิจกรรมประกอบอาชีพเดียวกันในหมู่บ้านเพื่อแลกเปลี่ยนเรียนรู้ร่วมกัน
2. จัดแบบเป็นทางการ นำสมาชิกกองทุนที่ได้เงินกู้และมีกิจกรรมอาชีพคล้ายกันของแต่ละหมู่บ้านในตำบลเดียวกัน

4. การศึกษาเจาะลึกรายกรณี จากสมาชิกที่ได้รับอนุมัติเงินกู้จำนวน 5 ราย ที่มีวัตถุประสงค์การกู้ต่างกัน

โดยข้อมูลที่ได้จากเครื่องมือดังกล่าวนำมาบันทึกในแบบรายงาน แบบ บร.1 – บร. 12

#### 4. ตัวแปรและตัวชี้วัดที่ใช้ในการประเมินโครงการ

โครงการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองภาพโดยภาพรวมตามแนวคิดเชิงระบบประกอบไปด้วย 2 หน่วยระบบ

1. หน่วยระบบ A คือ หน่วยระบบการบริหารจัดการและแนะนำส่งเสริมผู้กู้
2. หน่วยระบบ B คือ หน่วยระบบการดำเนินกิจการของผู้กู้

ตัวชี้วัดหน่วยระบบ A ดังนี้ คือ

หน่วยระบบ A คือหน่วยระบบการบริหารจัดการและแนะนำส่งเสริมผู้กู้ ประกอบไปด้วยตัวชี้วัด จำนวน 4 หมวด คือ

1. ตัวชี้วัดบริบท (Context Indicator) แบ่งเป็น 2 ระดับ คือ

1.1 บริบทระดับประเทศ เช่น สภาพของดิน, ป่าไม้ สภาพศิลปวัฒนธรรมท้องถิ่นและ

ตัวบ่งชี้อื่น ๆ ในแบบรายงาน บร.1

ตัวชี้วัดบริบทระดับประเทศ หรือตัวชี้วัดบริบทนอกประเทศไปด้วย

ตัวแปรดังต่อไปนี้

1. ความยากจนของประชากร
2. นโยบายการพัฒนาอุตสาหกรรมและวิสาหกิจขนาดกลาง และขนาดย่อม (SMEs)
3. สภาพแวดล้อมของประเทศในปัจจุบัน
4. ความเดือดร้อนและการเป็นหนี้สินของประชาชน
5. ความเดือดร้อนและการเป็นหนี้สินของประชาชน
6. บรรยากาศความอ่อนแอในท้องถิ่นชนบทบางคนเรียกว่าความล้มสลายของท้องถิ่นชนบท
7. ค่านิยมในกระแสวัฒนธรรมและสินค้าจากต่างประเทศ

1.2 บริบทท้องถิ่น เช่น สภาพภูมิศาสตร์ ของหมู่บ้าน / ชุมชน นี้ สภาพป่าและหนองน้ำ สภาพที่ดินทำกินของชาวบ้านในหมู่บ้าน / ชุมชนและตัวแปรบ่งชี้อื่นๆ ในแบบรายงาน บร.1 ประกอบไปด้วยตัวแปรตาม บร.1

1. ประวัติความเป็นมาของหมู่บ้าน
2. สภาพปัจจุบัน
3. ด้านเศรษฐกิจทั้งหมู่บ้าน / ชุมชน
4. ด้านวัฒนธรรม
5. ข้อมูลด้านอื่นๆ

5.1 ลักษณะบางประการด้านเศรษฐกิจและอาชีพเช่นการเป็นหนี้สินของชาวบ้านการมีที่ทำกินของตนเอง , การเช่าที่ทำกิน การมีทัศนคติอยากได้สิ่งนั้นสิ่งนี้ สิ่งนี้จำเป็นต้องขายทรัพย์สินเดิมหรือกู้ยืม

5.2 วัฒนธรรมประเพณีหรือแบบแผนการดำเนินชีวิตที่เด่นๆ ของท้องถิ่น / ชุมชน

5.3 ลักษณะบางประการที่เป็นศักยภาพในด้านดี ซึ่งจะเอื้อต่อการสร้างความเข้มแข็งอย่างยั่งยืนให้แก่ชุมชน เช่น ความสามัคคี ความขยัน

5.4 ลักษณะบางประการที่สื่อแสดงถึงความไม่เข้มแข็งของชุมชน / ท้องถิ่น เช่น การละทิ้งถิ่น การแตกแยกของครอบครัว ความไม่สามัคคี โรคภัยประจำท้องถิ่น เป็นต้น

2. ตัวชี้วัดปัจจัยนำเข้าของหน่วยระบบ A ประกอบไปด้วยตัวแปรดังต่อไปนี้

- 2.1 นโยบายของรัฐบาลด้านการพัฒนาชุมชนท้องถิ่น
  - 2.2 เงิน 1 ล้านบาท
  - 2.3 คณะกรรมการหมู่บ้าน
  - 2.4 เงินที่ผู้กู้ชำระคืน
  - 2.5 ผู้สมัครขอกู้
3. ตัวชี้วัดกระบวนการของหน่วย A ประกอบไปด้วย ตัวแปรตัวต่อไปนี้
- 3.1 การคัดเลือกผู้กู้
  - 3.2 การแนะนำวิธีทำธุรกิจ
  - 3.3 การรับชำระหนี้
  - 3.4 การทำบัญชี
  - 3.5 การช่วยหาตลาด
4. ตัวชี้วัดผลผลิตของหน่วยระบบ A แบ่งออกเป็น 3 ด้าน ดังนี้
- ผลโดยตรง (Immediate Result) ได้แก่ ตัวแปร
1. จำนวนผู้กู้
  2. ยอดเงินให้กู้
- ผลกระทบโดยตรง (Direct Impact)
1. จำนวนผู้ที่กู้ได้
  2. จำนวนทุนสะสมของหมู่บ้าน
  3. การขยายกิจการของผู้กู้
- ผลกระทบทางอ้อม (Indirect Impact)
1. กองทุนหมู่บ้านมีศักยภาพและความเข้มแข็ง
  2. ท้องถิ่นมีเครือข่ายการเรียนรู้
  3. ท้องถิ่นมีเครือข่ายการตลาด
  4. ท้องถิ่นมีภูมิคุ้มกันทางด้านเศรษฐกิจ

### ตัวชี้วัดของหน่วยระบบ B

หน่วยระบบ B คือ ระบบการดำเนินงานกิจการของผู้ดูแลราย ประกอบไปด้วยตัวชี้วัด จำนวน 11 หมวดคือ

1. ตัวชี้วัดบริบทของหน่วยระบบ B แบ่งออกเป็น 3 ระดับดังนี้
  - 1.1 ตัวชี้วัดบริบทระดับประเทศ ซึ่งเป็นตัวชี้วัดบริบทชนิดเดียวกับตัวชี้วัดระดับประเทศของหน่วยระบบ A
  - 1.2 ตัวชี้วัดบริบทระดับท้องถิ่น ซึ่งเน้นตัวชี้วัดบริบทชนิดเดียวกับตัวชี้วัดบริบทระดับท้องถิ่นของหน่วยระบบ A
  - 1.3 ตัวชี้วัดบริบทเฉพาะตัว ประกอบไปด้วยตัวแบ่งดังต่อไปนี้
    1. ความรู้ความสามารถของผู้ดูแลและครอบครัว
    2. ทรัพย์สินผู้ดูแลและเครือญาติ
    3. หนี้สินธนาคารของผู้ดูแล
    4. หนี้นายทุนนอกระบบของผู้ดูแล
    5. อาชีพหลักของผู้ดูแล
    6. รายได้ของครอบครัว
    7. ประสบการณ์ในการดำเนินการ
2. ตัวชี้วัดปัจจัยนำเข้าของหน่วยระบบ B ประกอบไปด้วยตัวแปร
  1. เงินที่กู้มาได้
  2. เงินอื่นๆ
  3. เทคนิควิธีทำงาน
  4. กำลังทำงาน
3. ตัวชี้วัดกระบวนการของหน่วยระบบ B ประกอบไปด้วยตัวแปร
  1. การทำกิจการทุกวิธี
  2. การหาตลาดที่ดี
  3. การทำบัญชี
  4. การวิเคราะห์ประเมิน
4. ตัวชี้วัดผลผลิตของหน่วยระบบ B แบ่งออกเป็น 3 ด้านดังนี้
 

ผลโดยตรง (Immediate Result) ได้แก่

1. รายได้เป็นเงิน
2. ผู้กู้ได้ผลผลิตเป็นสิ่งที่

ผลกระทบโดยตรง (Direct Impact)

1. ผู้กู้ได้ขยายกิจการ
2. ผู้กู้ได้ทำกิจการด้วยเทคนิควิธีที่ดีขึ้น อันเนื่องมาจากได้ศึกษาค้นคว้า

ด้วยตนเอง

ผลกระทบทางอ้อม (Indirect Impact) ได้แก่

1. ผู้กู้มีการพึ่งตนเอง
2. ผู้กู้มีศักยภาพและมีความเข้มแข็งในกิจการของตนเองอย่างยั่งยืน
3. การกลับคืนถิ่นของประชาชน

## 5. การเก็บรวบรวมข้อมูล

1. ข้อมูลปฐมภูมิ (Primary Data) เป็นข้อมูลที่ได้จากการเก็บข้อมูลที่ได้จากความเป็นอยู่ของหมู่บ้านโดยการสัมภาษณ์ สํารวจ และสังเกตโดยใช้แผน บร.1 - บร.12

2. ข้อมูลทุติยภูมิ (Secondary Data) ในการศึกษาโครงการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองในพื้นที่ได้ใช้ข้อมูลที่ถูกเก็บรวบรวมจากภาคเอกชนและภาครัฐบาล ซึ่งต้องอาศัยข้อมูลโดยขอความอนุเคราะห์จากพัฒนาชุมชนอำเภอสีคิ้ว สถานีอนามัยหมู่บ้านห้วยสูง และองค์การบริหารส่วนตำบลวังโรงใหญ่

## 6. การวิเคราะห์ข้อมูล

สำหรับการประเมินโครงการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองในกรณีบ้านห้วยสูงในครั้งนี้ ผู้ประเมินได้ใช้วิธีการวิเคราะห์ 2 วิธี ดังต่อไปนี้

### 1. ข้อมูลเชิงปริมาณ (Quantitative Data)

เป็นค่าหรือคุณลักษณะของตัวแปรที่เกี่ยวข้องกับจำนวนหรือขนาดของตัวแปรนั้นๆ ว่ามีมากน้อยเพียงใด ข้อมูลเชิงปริมาณสามารถวัดออกมาเป็นตัวเลขได้

### 2. ข้อมูลเชิงคุณภาพ (Qualitative Data) เป็นค่าหรือคุณลักษณะของตัวแปรที่เกี่ยวข้อง

กับคุณค่า หรือลักษณะของตัวแปรนั้นๆ ที่บ่งบอกเป็นเชิงคุณภาพที่ไม่สามารถออกมาเป็นปริมาณได้แต่อาจกำหนดค่าออกมาเป็นตัวเลขได้แต่ไม่มีความหมายในเชิงปริมาณแต่ประการใด

## บทที่ 4

### ผลการติดตามการประเมินโครงการ

#### ความนำ

ผลการติดตามประเมินโครงการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ ของกองทุนบ้านหมู่บ้านห้วยสูง หมู่ที่ 2 ตำบลวังโรงใหญ่ อำเภอสีคิ้ว จังหวัดนครราชสีมา ได้มีการประเมินตามแบบของทฤษฎี CIPP Model ดังมีรายละเอียดดังต่อไปนี้

#### ผลการประเมินบริบทชุมชน

##### 1.1 บริบทระดับประเทศ ประเมินได้ดังนี้

สรุปแนวโน้มภาวะเศรษฐกิจของปี 2545

ในปี 2545 คาดว่าเศรษฐกิจไทย จะสามารถขยายตัวได้ประมาณร้อยละ 2 ถึง 3 ในช่วงครึ่งแรกของปี ยังคงมีแรงกระตุ้นต่อเนื่องจากภาครัฐ และแนวโน้มของการฟื้นตัวของการใช้จ่ายภาคเอกชนจะมีส่วนช่วยขับเคลื่อนให้เศรษฐกิจขยายตัว ได้อย่างต่อเนื่อง โดยเฉพาะการลงทุนในหมวดก่อสร้างที่น่าจะฟื้นตัวต่อเนื่องจากปลายปี 2544 และการบริโภคภาคเอกชนที่น่าจะปรับตัวดีขึ้นตามรายได้ของเกษตรกรและภาวะการจ้างงานที่ดีประกอบกับความเชื่อมั่นของธุรกิจ และของผู้บริโภคมีแนวโน้มปรับตัวดีขึ้นตามลำดับ อย่างไรก็ตามการฟื้นตัวในระยะปานกลางของเศรษฐกิจไทยน่าจะยังคงพึ่งพาการฟื้นตัวของอุปสงค์ต่างประเทศ ซึ่งคาดว่าจะดีขึ้นในครึ่งหลังของปี 2545 เป็นต้นไป

ผลผลิตอุตสาหกรรมคาดว่าจะขยายขึ้นจากปีก่อน โดยเฉพาะหมวดวัสดุก่อสร้างที่มีแนวโน้มแจ่มใส เป็นผลจากมาตรการของรัฐที่ส่งเสริมธุรกิจอสังหาริมทรัพย์ อีกทั้งยังมีอุปสงค์จากโครงการก่อสร้างขนาดใหญ่ของรัฐด้วย เช่น สนามบินสุวรรณภูมิ เป็นต้น ส่วนการผลิตในอุตสาหกรรมเพื่อการส่งออก คาดว่าจะฟื้นตัวในช่วงครึ่งหลังของปี เมื่อการฟื้นตัวของเศรษฐกิจโลกมีความชัดเจน และแนวโน้มการส่งออกของไทยได้ดีขึ้นตามลำดับ อย่างไรก็ตาม ปัจจัยเสี่ยงยังคงมีอยู่บ้างจากแนวโน้มการขยายตลาดส่งออกของผู้แข่งขัน โดยเฉพาะในกลุ่มสินค้าที่ใช้แรงงานสูง ได้แก่ จีน ที่เพิ่งเข้าเป็นองค์การการค้าโลก เมื่อปลายปี 2544 และเวียดนามที่ได้บรรลุข้อตกลงการค้าทวิภาคีกับสหรัฐฯ อันจะมีผลทำให้พิศกัศราภาษีศุลกากรของสินค้าส่งออกของเวียดนามที่ไปยังตลาดสหรัฐฯ ลดลงอย่างมาก

ผลผลิตภาคเกษตรกรรมน่าจะขยายตัวได้ดีต่อเนื่อง แม้จะมีความเสี่ยงจากภัยแล้ง เนื่องจากปรากฏการณ์เอลนีโญอยู่บ้าง แต่ผลกระทบต่อการผลิตภาคเกษตรของไทยน่าจะน้อยเมื่อเทียบกับประเทศอื่น ๆ เนื่องจากไทยมิได้มีสภาพภูมิประเทศเป็นเกาะ ดังนั้น หากเกิดปรากฏการณ์ดังกล่าว

จริง ราคาสินค้าเกษตรจะปรับตัวสูงขึ้น ส่งผลดีต่อรายได้เกษตรกรไทย และจะมีส่วนช่วยสนับสนุนการใช้จ่ายในประเทศด้วย และในส่วนภาคบริการ คาดว่าภาคการท่องเที่ยวจะปรับตัวดีขึ้นตามการกลับมาของนักท่องเที่ยวระยะไกล

ตารางที่ 1 ภาคอุตสาหกรรม การเกษตร และการท่องเที่ยว

% การเปลี่ยนแปลงจากปีก่อน	2543	2544	2545	2545	2545	2545
					ไตรมาส 3	ไตรมาส 4
ดัชนีผลผลิตอุตสาหกรรม	3.3	1.3	1.3	1.3	0.9	1.7
อัตราการใช้กำลังการผลิต	55.9	54.0	53.9	54.1	52.4	55.8
ดัชนีราคาสินค้าเกษตร	-3.5	2.6	2.9	2.2	3.2	1.1
ดัชนีราคาพืชผลสำคัญ	-5.5	3.2	2.3	4.0	4.9	3.1
ดัชนีราคาปศุสัตว์	-10.3	10.1	7.4	12.7	13.5	11.8
ดัชนีราคาพืชผลสำคัญ	2.2	5.3	7.9	3.4	0.0	5.2
รายได้จากการขายพืชผลสำคัญ	-3.4	8.7	10.4	7.5	4.9	8.5
จำนวนนักท่องเที่ยวต่างประเทศ	10.8	5.7	7.9	3.6	6.0	1.4
อัตราการเข้าพักโรงแรม	58.9	59.2	61.6	56.8	55.6	58.1

ที่มา : ธนาคารแห่งประเทศไทย

การลงทุนภาคเอกชนก็น่าจะปรับตัวดีขึ้นในปี 2545 แต่การฟื้นตัวอาจไม่เต็มที่ในช่วงต้น โดยเฉพาะในหมวดเครื่องจักรและอุปกรณ์ เนื่องจากยังมีกำลังการผลิตส่วนเกินอยู่มาก ส่วนภาคการก่อสร้างน่าจะขยายตัวได้ดีในต่อไป

ในช่วงครึ่งแรกของปี 2545 ที่การใช้จ่ายภาคเอกชน และอุปสงค์ต่างประเทศ น่าจะยังฟื้นตัวได้ไม่เต็มที่นั้น การใช้จ่ายภาครัฐจะเป็นแรงผลักดันเศรษฐกิจที่สำคัญ

อย่างไรก็ตาม บทบาทของภาครัฐในการกระตุ้นเศรษฐกิจในระยะปานกลางจะมีจำกัด เพราะภาครัฐบาลต้องการรักษาวินัยการคลังและบริหารหนี้สาธารณะ ให้อยู่ในระดับที่ไม่สูงเกินไป ดังนั้นนโยบายการเงินจึงต้องเข้ามามีบทบาทมากขึ้นในการสนับสนุนฟื้นตัวของเศรษฐกิจ โดยเฉพาะในภาวะที่แนวโน้มเงินเฟ้อยังมีอยู่

ตารางที่ 2 ภาคการคลัง



หน่วย : พันล้านบาท	ปีงบประมาณ			
	2542	2543	2544	2545 ไตรมาสแรก
รายได้	709.9	747.6	765.4	173.4
(% การเปลี่ยนแปลง)	(-2.4)	(5.3)	(2.4)	(6.4)
รายจ่าย	821.6	850.6	876.0	257.1
(% การเปลี่ยนแปลง)	(-1.7)	(3.5)	(3.0)	(14.5)
ดุลเงินสด	-134.4	-116.6	-107.9	-69.0
(% ของ GDP )	(-2.9)	(-2.4)	(-2.1)	(-1.3)
อัตราการเบิกจ่าย	85.5	88.0	88.4	22.0
การขาดดุลภาครัฐ	-274.3	-215.6	-177.3	-76.6
(% ของ GDP )	(-6.0)	(-4.5)	(-3.5)	(-1.5)
หนี้สาธารณะ	2,469.2	2,804.3	2931.7	n.a
(% ของ GDP )	(53.5)	(57.3)	(57.6)	(n.a)

โดยสรุปการใช้จ่ายภาครัฐและภาวะเศรษฐกิจโลกที่กำลังถดถอยในปี 2545 อย่างไรก็ตามความพร้อมของภาครัฐกิจในการตัดวงประโยชน์จากการฟื้นตัวของเศรษฐกิจโลกยังเป็นปัจจัยเสี่ยงที่สำคัญ ดังนั้น หลักการปรับปรุงโครงสร้างหนี้ของธุรกิจ และการปรับปรุงโครงสร้างอุตสาหกรรม ตลอดจนการพัฒนาขีดความสามารถในการแข่งขันของสินค้าออกไทย จึงยังจำเป็นที่จะต้องดำเนินการต่อไปอย่างจริงจังและต่อเนื่อง เนื่องจากการฟื้นตัวที่ยั่งยืนในระยะปานกลาง

## 2. ความยากจนของประเทศ

เนื่องจากคนจนส่วนใหญ่อยู่ในเขตชนบท ซึ่งคิดเป็นร้อยละ 82.1 ของคนจนทั้งหมดจำนวน 8.6 ล้านคน และสองในสามของคนจนทั้งหมดอยู่ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ โดยส่วนใหญ่จะประกอบอาชีพเกษตรกรรม มีครัวเรือนขนาดใหญ่ มีรายได้ไม่พอกับรายใช้จ่าย มีการศึกษาต่ำกว่าคนทั่วไป มีลูกมากหรือสมาชิกในครอบครัวส่วนใหญ่ที่ไม่สามารถพึ่งพาตัวเองได้และมีภาระหนี้สินที่ตกทอดกันมา

ในการดำเนินงานการแก้ไขปัญหาความยากจนได้ดำเนินงานมาอย่างต่อเนื่อง เริ่มในช่วงแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 5 (พ.ศ. 2525-2529) จนถึงปัจจุบันได้มีโครงการที่ใช้งบประมาณแผ่นดิน ได้แก่ โครงการแก้ปัญหาความยากจน (กข.คจ.) โครงการเพิ่มประสิทธิภาพ



การบริหารจัดการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง และโครงการเพื่อบรรเทาปัญหาความยากจนและการให้ความสงเคราะห์ช่วยเหลือกลุ่มเปราะบางที่ยากจน โครงการที่ดำเนินตามนโยบายเร่งด่วนของรัฐบาลปัจจุบัน ได้แก่ โครงการพักชำระหนี้ให้กับเกษตรกรรายย่อยเป็นเวลา 3 ปี การจัดตั้งกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง กองทุนละ 1 ล้านบาท โครงการหลักประกันสุขภาพถ้วนหน้า การจัดตั้งธนาคารประชาชน และโครงการหนึ่งตำบลหนึ่งผลิตภัณฑ์ ส่วนโครงการของภาคเอกชน / ชุมชน ได้แก่ โครงการสนับสนุนการพัฒนาอุตสาหกรรมชนบท โครงการจัดสวัสดิการชุมชนเร่งด่วนเพื่อผู้ยากลำบาก

กล่าวโดยสรุป สถานการณ์ความยากจนของคนของคนไทย พบว่า ความยากจนมีแนวโน้มลดลงอย่างต่อเนื่อง โดยในปี 2531 สัดส่วนคนจนอยู่ในระดับ ร้อยละ 32.6 ปี 2535 ลดลงเหลือร้อยละ 23.2 ปี 2539 เหลือร้อยละ 11.4 แต่เมื่อเกิดวิกฤตเศรษฐกิจในปี 2540 ได้ส่งผลให้สัดส่วนคนจนเพิ่มขึ้นเป็นร้อยละ 13.0 ในปี 2541 และร้อยละ 15.9 ในปี 2542 ปัญหาความยากจนเริ่มคลี่คลายลง

ตั้งแต่ปี 2543 ลดลงเหลือร้อยละ 14.2 ปี 2544 ลดลงอีกร้อยละ 13.0 หรือลดลงจากจำนวน 9.9 ล้านคน ในปี 2542 เหลือ 8.2 ล้านคน ในปี 2544 ลดลง 1.7 ล้านคน ในช่วง 2 ปีที่ผ่านและภาวะเศรษฐกิจไทยในปัจจุบันเริ่มฟื้นตัวขึ้นและสัดส่วนคนจนเริ่มลดลง ตั้งแต่ปี 2543 เป็นต้นมา ประกอบกับรัฐบาลได้จัดสรรงบประมาณมาพัฒนาเศรษฐกิจและแก้ไขปัญหาค่าความยากจนโดยมีโครงการต่างๆ ตลอดจนภาคเอกชนและชุมชนได้ดำเนินกิจการร่วมกัน ดังนั้น จึงคาดหมายได้ว่าสถานะความยากจนของประเทศไทยมีแนวโน้มลดลงและน่าบรรลุดำเนินเป้าหมายแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 9 ที่กำหนดสัดส่วนคนจนลดลงเหลือร้อยละ 12 ของประชากร ในปี 2549 ซึ่งเป็นปีสุดท้ายของแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ

### 3. นโยบายพัฒนาอุตสาหกรรมขนาดกลางและขนาดย่อม (SMEs)

#### ความเป็นมา

รัฐบาลได้จัดสรรวงเงินค่าใช้จ่ายสำรองเพื่อกระตุ้นเศรษฐกิจ จำนวน 58,000 ล้านบาท ไว้ในงบประมาณรายจ่ายประจำปี 2544 เพื่อเตรียมพร้อมรองรับกรณีที่เศรษฐกิจของประเทศชะลอตัวมากโดยมุ่งใช้จ่ายในโครงการที่สามารถตอบสนองวัตถุประสงค์อย่างมีประสิทธิภาพ และดำเนินงานได้เร็วเพื่อให้เม็ดเงินถึงมือประชาชน ช่วยกระตุ้นเศรษฐกิจได้ทันการณ์ และมีผลต่อเนื่องระยะยาวในการเพิ่มศักยภาพของคนและขีดความสามารถการแข่งขันทางเศรษฐกิจของประเทศ

กรมส่งเสริมอุตสาหกรรมเป็นหน่วยงานที่ได้รับอนุมัติให้ดำเนิน โครงการกระตุ้นเศรษฐกิจ ภายใต้แผนงานด้านอุตสาหกรรมและวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม โดยมีโครงการสำคัญที่ได้เริ่มดำเนินการแล้ว ณ ธันวาคม 2544 คือ โครงการชุปชีวิตธุรกิจไทย โครงการเสริมสร้างผู้ประกอบการใหม่ เป็นต้น

SMEs ย่อมาจากภาษาอังกฤษ Small and Medium Enterprises หรือแปลเป็นภาษาไทยว่า “วิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม” สำหรับความหมายของวิสาหกิจ ครอบคลุมกิจการ 3 กลุ่ม ใหญ่ๆ ได้แก่

1. กิจการผลิต ครอบคลุมการผลิตในภาคเกษตรกรรม ภาคอุตสาหกรรม
2. กิจการค้าขาย ครอบคลุมการค้าส่ง และการค้าปลีก
3. กิจการบริการ

ส่วนลักษณะของวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม กำหนดจากมูลค่าชั้นสูงของสินทรัพย์ถาวร สำหรับกิจการแต่ละประเภท ดังนี้

1. กิจการผลิต ขนาดกลางไม่เกิน 200 ล้านบาท ขนาดย่อม ไม่เกิน 50 ล้านบาท
  2. กิจการบริการ ขนาดกลางไม่เกิน 200 ล้านบาท ขนาดย่อม ไม่เกิน 50 ล้านบาท
  3. กิจการค้าส่ง ค้าส่ง ขนาดกลาง ไม่เกิน 100 ล้านบาท ขนาดย่อม ไม่เกิน 50 ล้านบาท
- ค้าปลีกขนาดกลาง ไม่เกิน 60 ล้านบาท ขนาดย่อม ไม่เกิน 30 ล้านบาท

ความสำคัญของ SMEs ต่อระบบเศรษฐกิจ

SMEs คือ วิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม เป็นวิสาหกิจที่มีความเหมาะสม มีความคล่องตัวในการปรับสภาพให้เข้ากับสภาพการณ์ทั่วไป ของประเทศอีกทั้งเป็นวิสาหกิจที่ใช้เงินลงทุนในจำนวนที่ต่ำกว่าวิสาหกิจขนาดใหญ่ และยังช่วยแรงงานจากภาคเกษตรกรรมเมื่อหมดฤดูการเพาะปลูก รวมถึงเป็นแหล่งที่สามารถรองรับแรงงานที่เข้ามาใหม่ เป็นการป้องกันการอพยพของแรงงานเข้ามาหางานทำในเขตกรุงเทพฯ และปริมณฑล ซึ่งช่วยกระจายการกระจุกตัวของโรงงานกิจการวิสาหกิจในเขตกรุงเทพฯ และปริมณฑลไปสู่ภูมิภาค ก่อให้เกิดการพัฒนาความเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจทั้งในส่วนภูมิภาคและของประเทศอย่างยั่งยืนต่อไป

กล่าวโดยสรุป SMEs มีความสำคัญต่อระบบเศรษฐกิจคือ

1. ช่วยสร้างงาน
2. สร้างมูลค่าเพิ่ม
3. สำหรับ SMEs ที่เน้นการส่งออกจะช่วยสร้างรายได้ในรูปแบบเงินตราต่างประเทศ
4. ช่วยประหยัดเงินตราต่างประเทศ โดยการผลิตทดแทนการนำเข้าจากต่างประเทศ
5. เป็นจุดเริ่มต้นในการลงทุน และสร้างเสริมประสบการณ์
6. ช่วยเชื่อมโยงกับกิจกรรมขนาดใหญ่และภาคการผลิตอื่นๆ เช่นภาคเกษตรกรรม

## 7. เป็นแหล่งพัฒนาทักษะฝีมือ

### ปัญหาและข้อจำกัดของ SMEs ในภาพรวม

1. ปัญหาด้านการตลาด SMEs ส่วนใหญ่มักตอบสนองความต้องการของตลาดในท้องถิ่น หรือตลาดภายในประเทศ ซึ่งยังขาดความรู้ความสามารถในด้านการตลาดในวงกว้าง โดยเฉพาะตลาดต่างประเทศ ขณะเดียวกันความสะดวกรวดเร็วในการคมนาคมขนส่ง ตลอดจนการเปิดเสรีทางการค้า ทำให้วิสาหกิจขนาดใหญ่ รวมทั้งสินค้าจากต่างประเทศเข้ามาแข่งขันกับสินค้าในท้องถิ่นหรือในท้องถิ่น หรือในประเทศที่ผลิตโดยกลุ่มวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมมากขึ้น

2. ขาดแคลนเงินทุน SMEs มักประสบปัญหาการขอกู้เงินจากสถาบันการเงินเพื่อมาลงทุนหรือขยายการลงทุน หรือเป็นเงินทุนหมุนเวียน ทั้งนี้เนื่องจากไม่มีการทำบัญชีอย่างเป็นระบบ และยังขาดหลักทรัพย์ค้ำประกันเงินกู้ ทำให้ต้องพึ่งพาเงินกู้นอกระบบ และต้องจ่ายดอกเบี้ยในอัตราสูง

3. ปัญหาด้านแรงงาน แรงงานที่ทำงานใน SMEs จะมีปัญหาการเข้าออกสูง กล่าวคือเมื่อมีฝีมือและมีความชำนาญมากขึ้น จะออกไปทำงานในโรงงานขนาดใหญ่ที่มีระบบและมีผลตอบแทนที่ดีกว่า จึงทำให้คุณภาพของโรงงานไม่สม่ำเสมอ การพัฒนาไม่ต่อเนื่อง ส่งผลกระทบต่อประสิทธิภาพการผลิตและคุณภาพสินค้า

4. ปัญหาข้อจำกัดด้านเทคโนโลยีการผลิต โดยทั่วไป SMEs มักใช้เทคนิคการผลิตไม่ซับซ้อน เนื่องจากการลงทุนต่ำ และผู้ประกอบการ พนักงานขาดความรู้พื้นฐานที่รองรับเทคนิควิชาที่ทันสมัยจึงทำให้ขาดการพัฒนาแบบ ผลิตภัณฑ์ตลอดจนการพัฒนาคุณภาพมาตรฐานที่ดี

5. ข้อจำกัดด้านการจัด SMEs มักขาดความรู้ในการจัดการหรือการบริหารที่มีระบบ ใช้ประสบการณ์จากการเรียนรู้ โดยเรียนถูกเรียนผิดเป็นหลัก อาศัยบุคคลในครอบครัว หรือญาติพี่น้องมาช่วยงาน การบริหารในลักษณะนี้แม้จะมีข้อดีในเรื่องการดูแลที่ทั่วถึง (หากธุรกิจไม่ใหญ่มากนัก) แต่เมื่อกิจการเริ่มขยายตัวหากไม่ปรับปรุงการบริหารจัดการให้มีระบบก็จะเกิดปัญหาเกิดขึ้นได้

6. ปัญหาการเข้าถึงบริการการส่งเสริมของรัฐ SMEs จำนวนมากเป็นการจัดตั้งกิจการที่มีรูปแบบไม่เป็นทางการ เช่น ผลิตตามบ้าน ผลิตในลักษณะโรงงานห้องแถว ไม่มีการจดทะเบียนโรงงาน ทะเบียนการค้า ดังนั้นกิจการโรงงานเหล่านี้ จึงค่อนข้างปิดตัวเองในการเข้ามาใช้บริการของรัฐ เนื่องจากปฏิบัติไม่ค่อยถูกต้องเกี่ยวกับการเสียภาษี การรักษาสภาพสิ่งแวดล้อม หรือรักษาความปลอดภัย ที่กำหนดตามกฎหมาย นอกจากนี้ในเรื่องการส่งเสริมการลงทุนก็เช่นเดียวกัน แม้รัฐจะลดเงื่อนไขขนาดเงินลงทุนและการจ้างงาน เพื่อจูงใจให้ SMEs เพียง 8.1% เท่านั้นที่มีโอกาสได้รับการส่งเสริมการลงทุนจากรัฐ

7. ปัญหาข้อจำกัดด้านบริการส่งเสริมพัฒนาขององค์การภาครัฐและเอกชน การส่งเสริมพัฒนา SMEs ที่ผ่านมาได้ดำเนินงานโดยหน่วยงานของรัฐและเอกชนที่เกี่ยวข้อง เช่นการส่งเสริมอุตสาหกรรม กรมพัฒนาฝีมือแรงงาน กรมส่งเสริมการค้าระหว่างประเทศ สำนักงานคณะกรรมการการส่งเสริมการลงทุนบริษัทเงินทุนอุตสาหกรรมขนาดย่อม บริษัทเงินทุนอุตสาหกรรมแห่งประเทศไทย หอการค้าไทย สภาอุตสาหกรรมแห่งประเทศไทย ตลอดจนสมาคมการค้าและอุตสาหกรรมต่างๆ อย่างไรก็ตามเนื่องจากอุตสาหกรรมขนาดกลางและขนาดย่อมมีจำนวนมาก และกระจายอยู่ทั่วประเทศ ประกอบกับข้อจำกัดของหน่วยงานดังกล่าว เช่น ในเรื่องบุคลากร งบประมาณ จำนวนสำนักงานสาขาภูมิภาค การให้บริการส่งเสริมสนับสนุนด้านต่างๆ จึงไม่อาจสนองตอบได้ทั่วถึงและเพียงพอ

8. ปัญหาข้อจำกัดในการรับรู้ข่าวสารข้อมูล เนื่องจากปัญหาและข้อจำกัดต่างๆข้างต้น SMEs โดยทั่วไป จึงค่อนข้างมีจุดอ่อนในการรับรู้ข่าวสารด้านต่างๆ เช่น นโยบายและมาตรการของรัฐ ข้อมูลข่าวสารด้านการตลาด ฯลฯ

ผลกระทบต่อ SMEs

จากวิกฤตการณ์ทางเศรษฐกิจที่เกิดขึ้นตั้งแต่กลางปี 2540 ซึ่งเริ่มจากสถาบันการเงินก่อนจะถูกลามไปสู่ธุรกิจเกือบทุกสาขาทั้งกิจการขนาดใหญ่และขนาดเล็ก ล้วนได้รับผลกระทบจากเศรษฐกิจที่เกิดขึ้นด้วยกันทั้งสิ้น

วิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม โดยเฉพาะภาคอุตสาหกรรม ซึ่งเป็นภาคการผลิตที่แท้จริงก็ได้รับผลกระทบจากเศรษฐกิจเช่นเดียวกัน กลุ่ม SMEs ล้วนประสบปัญหาขาดสภาพคล่องจากภาวะเศรษฐกิจตกต่ำทำให้อำนาจซื้อการบริโภคของประชาชนลดน้อยลง เป็นผลให้กิจการ SMEs ต้องชะลอหรือลดการผลิต การจำหน่ายหรือถึงขั้นปิดกิจการไปในที่สุด

โดยกลุ่มที่ได้รับผลกระทบมากที่สุดคือ กลุ่ม SMEs ที่เป็นการรับช่วงการผลิต อุตสาหกรรมสนับสนุน ซึ่งเป็นอุตสาหกรรมขนาดกลางที่ใช้เทคโนโลยีที่พึ่งพาจากต่างประเทศ เช่น อุตสาหกรรมรถยนต์ เป็นต้น ส่วนกลุ่ม SMEs ที่พึ่งพาตนเองได้ และมักจะใช้ภูมิปัญญาไทยเป็นพื้นฐานมาจากครอบครัวจะสามารถดำรงธุรกิจอยู่ได้ เนื่องจากกลุ่มนี้จะมีความคล่องตัวในการจัดการ เทคนิคการผลิต การจำหน่ายซึ่งมักจะมีเครือข่ายในการปรับตัว เพื่อรับมือกับภาวะวิกฤติเศรษฐกิจได้ดีกว่ากลุ่ม SMEs ที่รับช่วงการผลิตจากบริษัทอุตสาหกรรมขนาดใหญ่และขนาดกลาง แต่อย่างไรก็ตามกลุ่ม SMEs โดยทั่วไปก็ยังได้รับผลกระทบจากอำนาจซื้อและการบริโภคที่น้อยลงของประชาชน และมีปัญหา คือสภาพคล่องทางการเงิน ที่กระจายไปทั่วระบบเศรษฐกิจ

หากภาครัฐไม่ยื่นมือเข้าไปช่วยเหลือผู้ประกอบการ SMEs เหล่านี้ก็จะทยอยปิดกิจการไปเรื่อยๆ กระทั่งกลายเป็นปัญหาเรื้อรังทางเศรษฐกิจและส่งผลกระทบต่อปัญหาสังคมในที่สุด

### ส่งเสริม SMEs กู้เศรษฐกิจชาติ

การพลิกฟื้นเศรษฐกิจของไทยรวมทั้งแนวทางการพัฒนาต่อไปในอนาคตควรจะทำให้ความสำคัญกับ SMEs มากยิ่งขึ้น ซึ่งไม่ได้หมายความว่ากิจการขนาดใหญ่จะไม่ได้รับการสนับสนุนอีกต่อไป แต่ต้องปรับเปลี่ยนกระบวนการส่งเสริมกิจการให้มีความเชื่อมโยงกันมากขึ้นโดยสร้างความแข็งแกร่งให้ SMEs ซึ่งส่วนใหญ่ยังมีจุดอ่อน โดยการให้ความช่วยเหลือหรือสนับสนุนด้านต่างๆ อย่างเป็นระบบและให้เกิดความต่อเนื่อง เนื่องจากกลุ่มผู้ประกอบการ SMEs มีความแข็งแกร่งสามารถยืนหยัดและแข่งขันกับสินค้าต่างประเทศได้ ก็จะกลายเป็นรากฐานสำคัญต่อการพัฒนาเศรษฐกิจของประเทศไทยต่อไป โดยแนวทางดำเนินงานเพื่อพัฒนา SMEs อย่างชัดเจนในภาพรวม ดังนี้

1. เพื่อบรรเทาปัญหาของ SMEs ที่กำลังประสบอยู่ในปัจจุบัน และช่วยพยุงกลุ่ม SMEs. ให้ดำรงอยู่รอดพ้นจากวิกฤติเศรษฐกิจมีแนวทางดำเนินการ คือปรับปรุงเพิ่มเติมเสริมแต่งในจุดที่มีปัญหา เช่น เทคโนโลยีการผลิตและการบริหาร การตลาด การเข้าถึงแหล่งเงินทุน การพัฒนาบุคลากร การเข้าถึงแหล่งข้อมูล เป็นต้น สร้างเครือข่ายการปฏิบัติงานของหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ให้สนับสนุนซึ่งกันและกัน เช่น องค์กรภาครัฐ เอกชน ทั้งส่วนกลางและภูมิภาค สถาบันอิสระเฉพาะทาง สถาบันการศึกษา

2. พัฒนา SMEs ที่ดำเนินการอยู่แล้วให้ขยายตัวเจริญเติบโต และสามารถแข่งขันได้ทั้งในระดับประเทศและระดับโลก โดยมีความสามารถเทียบได้กับวิสาหกิจ SMEs ต่างชาติ และสามารถออกไปแข่งขันในต่างประเทศมีแนวทางดำเนินการคือ

เน้นความเข้มแข็งการพัฒนาไปสู่มาตรฐานสากล

-มาตรฐานคุณภาพสินค้า

-ความรวดเร็วในการส่งมอบสินค้า และการให้บริการ

-มาตรฐานระบบบริหารการผลิต เช่น ISO 9000 หรือ ISO 14000

-มาตรฐานสุขอนามัย

-การป้องกันสิ่งแวดล้อมและธรรมชาติ

-การคุ้มครองแรงงาน และสิทธิ มนุษยชน

เน้นกลไกการสนับสนุนเงินทุน การร่วมทุนและการระดมทุนในตลาดหลักทรัพย์สำหรับ

SMEs

-เพื่อปรับปรุงผลผลิต

-เพื่อปรับปรุงเทคโนโลยีการผลิตและนวัตกรรม



-เพื่อปรับปรุงระบบการจำหน่ายและบริการให้รวดเร็ว

3. สร้าง SMEs ที่มีอนาคต มีนวัตกรรมหรือเป็นกลุ่ม SMEs ด้านนโยบายการพัฒนาให้เกิดขึ้น และเติบโตอย่างยั่งยืน มีแนวทางการดำเนินการ เน้นในเรื่องข้อมูลข่าวสารการลงทุนสาขาที่มีศักยภาพ เน้นกลไกการส่งเสริมอย่างใกล้ชิดและครบวงจรในลักษณะการบ่มเพาะ เน้นกลไกสินเชื่อเพื่อการเริ่มต้นกิจการ เน้นกลุ่มเป้าหมายด้านนโยบาย เช่น กลุ่มผู้มีความรู้และประสบการณ์การทำงาน กลุ่มผู้จบการศึกษาใหม่ที่มีความสามารถเชิงนวัตกรรม กลุ่มราษฎร หรือราษฎรอิสระ ที่จัดตั้งหน่วยผลิต หรือธุรกิจชุมชน

### 3. สภาพแวดล้อมของประเทศไทยในปัจจุบัน

ในปัจจุบันประเทศไทยมีสภาพแวดล้อมที่ไม่อุดมสมบูรณ์เหมือนกับสมัยก่อน เพราะมีบางกลุ่มที่เห็นประโยชน์ส่วนตัวมากกว่าส่วนรวม ทำการตัดไม้ทำลายป่า ทำให้เกิดสภาวะฝนไม่ตกต้องตามฤดูกาลอันเป็นผลที่กระทบโดยตรงกับประชาชนทุกคน อาจสรุปผลสภาวะแวดล้อมในประเทศไทยได้ ดังตารางต่อไปนี้

ตารางที่ 1 : แสดงสถานการณ์มลพิษทางน้ำ ปี 2539 – 2541

แหล่งน้ำ	ค่ามาตรฐาน	ปี 2539	ปี 2540	ปี 2541
แม่น้ำเจ้าพระยาตอนล่าง ออกซิเจนละลายในน้ำ (มิลลิกรัม/ลิตร)	ไม่ต่ำกว่า 2.0	0.7	0.5	1.0
นิโลด (มิลลิกรัม/ลิตร)	ไม่เกิน 4.0	6.2	3.1	2.8
แบคทีเรีย (mpn/100 มิลลิลิตร)	-	85,000	46,000	14,000

ที่มา: กรมพัฒนาที่ดินกระทรวงเกษตรและสหกรณ์

ตารางที่ 2 : แสดงพื้นที่ป่าไม้ในประเทศไทย

ภาค	ปี2540		ปี2541		พื้นที่ถูกทำลาย
	พื้นที่	สัดส่วน	พื้นที่	สัดส่วน	
เหนือ	72.67	68.54	45.66	43.06	37.01
ตะวันออกเฉียงเหนือ	44.31	41.99	13.11	12.43	31.20
กลางและตะวันตก	22.28	52.91.41.	10.03	23.81	12.26
ใต้	18.52	89	7.58	17.15	10.94
ตะวันออกเฉียง	13.23	57.98	4.69	20.57	8.54
ทั่วประเทศ	171.02	53.33	81.07	25.28	89.95

ที่มา : กรมพัฒนาที่ดินกระทรวงเกษตรและสหกรณ์

หมายเหตุ : พื้นที่ถูกทำลายทั้งหมด 250,420 ไร่

ตารางที่ 3 : แสดงความอุดมสมบูรณ์ของดินในการทำการเกษตรกรรม

ความอุดมสมบูรณ์	เหนือ	ตะวันออกเฉียงเหนือ	กลาง	ใต้	ทั่วประเทศ
ปานกลาง	12.75	2.94	7.21	1.18	24.08
รุนแรง	2.50	1.20	0.22	0.45	3.37
รุนแรงมาก	8.68	0.33	1.00	2.93	12.94
รวม (ล้านไร่)	23.93	3.47	8.43	4.56	40.39
(%)	(59.2)	(8.6)	(20.9)	(11.3)	(100)
พื้นที่ภาค (ล้านไร่)	107	105.53	63.96	44.2	320.69

ที่มา : กรมพัฒนาที่ดิน กระทรวงเกษตรและสหกรณ์

หมายเหตุ : 1. รุนแรงปานกลาง พื้นที่ที่มีความอุดมสมบูรณ์ลดลง ผลผลิตต่ำ ควรมีมาตรการป้องกันการชะล้างการพังทลายของดิน พื้นที่ส่วนใหญ่ใช้ปลูก พืชไร่ ไม้ผล ไม้ยืนต้นและสวนป่า

2. รุนแรง พื้นที่นี้หากจะใช้ทำการเกษตร ต้องมีมาตรการอนุรักษ์ดินและน้ำอย่าง

เคร่งครัด

### 3. รุนแรงมาก พื้นที่นี้ไม่เหมาะแก่การเกษตรควรกันไว้ปลูกป่า/ไม้ยืนต้น

#### 4. ความเดือดร้อนและการเป็นหนี้สินของประชาชน

ข้อมูลจากศูนย์วิจัยกสิกรรมไทยชี้ให้เห็นว่า ประชาชนมีข้อเรียกร้องให้รัฐบาลชุดใหม่พิจารณา ออกมาตรการกระตุ้นเศรษฐกิจเพิ่มเติม เพื่อที่จะช่วยเพิ่มกำลังซื้อในระบบและสร้างความเชื่อมั่นแก่ ผู้บริโภค แต่ถ้าหากรัฐบาลชุดใหม่เร่งดำเนินการใช้จ่ายเพื่อกระตุ้นเศรษฐกิจ เพื่อแก้ไขปัญหา สถาบันการเงิน แม้ว่าค่าใช้จ่ายบางรายการอาจจะส่งผลกระทบต่อเศรษฐกิจในช่วงแรก ๆ ขณะนี้ หนี้สาธารณะ (รวมหนี้กองทุนฟื้นฟู) มีประมาณ 55 - 56 % ( งบประมาณปี 2544 - 2549) ถ้ากองทุน ฟื้นฟูเกิดความสูญเสียเพิ่มเติมจากการปฏิบัติตามข้อผูกมัดในการขยายหุ้นธนาคารอีก 1.5 แสน ล้านบาท จะทำให้สัดส่วนหนี้สาธารณะเพิ่มเติมเป็น 59 % ทำให้คนไทยเป็นหนี้คนละประมาณ 54,000 บาท และหากรัฐบาลชุดใหม่ตัดสินใจใช้เงินแก้ปัญหาการเงิน เช่น การเพิ่มทุนให้สถาบัน การเงินหรือการจัดตั้งและดำเนินการบริษัทบริหารทรัพย์สินอีก 3 แสนล้านบาทแล้ว สัดส่วนหนี้ก็จะเพิ่มเป็น 65 % ของผลิตภัณฑ์มวลรวมภายในประเทศ ย่อมหมายความว่า รัฐบาลมีเพดานสำหรับการดำเนินการงบประมาณขาดดุลและการใช้จ่ายกระตุ้นเศรษฐกิจในช่วงปีงบประมาณปี 2544 - 2549 ประมาณ 5 % ของผลิตภัณฑ์มวลรวมภายใน

#### 5. ค่านิยมในกระแสวัฒนธรรมและสินค้าจากต่างประเทศ

ในปัจจุบันนี้ กระแสนิยมของสินค้าจากต่างประเทศและวัฒนธรรมต่างชาติ ที่เข้ามาในประเทศไทย นั้นมีมากทางด้านวัฒนธรรม เช่น การแต่งกายที่วัยรุ่นมีค่านิยมตามแบบชาวต่างชาติ เช่น ประเทศญี่ปุ่น สหรัฐอเมริกา ซึ่งวัยรุ่นผู้หญิงก็จะแต่งกายแบบสายเดี่ยว ใส่กระโปรงสั้น กางเกงขาสั้น รองเท้าส้นสูง และตอนนี้ที่จะเห็นบ่อย ๆ คือการอ้อมผมเป็นลีลาต่าง ๆ และการตัดผมตามแบบ นักฟุตบอล ดารา และนักร้องชื่อดัง และอีกอย่างที่เราเห็นกันมากในทางโทรทัศน์คือ มีนักร้องชาวต่างชาติเข้ามาแสดงคอนเสิร์ตในประเทศไทยอย่างมากมาย ซึ่งค่านิยมนี้เป็นสิ่งที่สิ้นเปลืองเงินทองของ วัยรุ่นและประชาชน ทำให้ประชาชนบางกลุ่มลืมนิยมของไทยแบบเก่า ๆ ไปแล้ว และทางด้าน สินค้าจากต่างชาติที่เข้ามาในไทยมีมากมาย เช่น เหล้า เบียร์ เครื่องดื่มมีนมมา สินค้าแบรนด์เนมต่าง ๆ ที่สั่งเข้ามาในประเทศไทย และที่นิยมมากที่สุดคือ อาหารฟาสต์ฟู้ดส์ เช่น ไก่เคเอฟซี แมคโดนัลด์ ไอศกรีมสเวนเช่น เป็นต้น ซึ่งผลิตภัณฑ์พวกนี้ ปีหนึ่ง ๆ ประชาชนภายในประเทศนิยมรับประทาน กันมาก และมีราคาแพง ทำให้เงินไหลออกนอกประเทศจำนวนหลายหมื่นบาท และไทยต้องเสียดุล การค้าทุกปี ดังนั้นชาวไทยควรจะไม่นำค่านิยมจากต่างชาติเข้ามาอีก ควรจะแต่งกายแบบไทย สินค้า ควรซื้อสินค้าไทย ซึ่งมีมากมายหลายชนิดให้เลือก ไม่ว่าจะเป็นผลไม้ต่าง ๆ อาหารไทย สินค้าพื้น



บ้านของไทย และเมื่อคนไทยหันมานิยมของไทยก็จะทำให้การสูญเสียเงินตราต่างประเทศอันจะทำให้ฐานะดุลการค้าดีขึ้น

### 1.8 บริบทระดับท้องถิ่น

ประวัติความเป็นมาของหมู่บ้านห้วยสูง หมู่ที่ 2 ตำบลวังโรงใหญ่ อำเภอสีคิ้ว จังหวัดนครราชสีมา

ที่มาของชื่อหมู่บ้านมาจากชื่อลูงทอง ซึ่งลูงทองเข้ามาอยู่เป็นครอบครัวแรก เมื่อประมาณ 150 ปีมาแล้ว ตามคำบอกเล่าของคนเฒ่าคนแก่ในหมู่บ้าน ครั้งแรกชาวบ้านเรียกหมู่บ้านห้วยสูงว่าบ้านลูงทอง ต่อมาก็เลยเพี้ยนเป็นห้วยสูงในปัจจุบัน คณะกลุ่มแรกที่อพยพมาจากบ้านบึงอ อ.บึงอ อ.โนนไทย จ.นครราชสีมา เหตุที่อพยพมาจากบ้านเดิมเพราะไม่มีที่ทำมาหากิน เห็นว่าที่นี้อุดมสมบูรณ์ ตอนที่อพยพมาครั้งแรก ที่นี้เป็นป่าดงดิบและป่าไม้ ปัจจุบันนี้ป่าไม้ดงดิบและป่าไม้หมดไปแล้วเหลือแต่หนองน้ำ อาชีพครั้งแรกทำคือ ทำนา ตอนอพยพมาครั้งแรก หมู่บ้านห้วยสูงไม่มีถนน เป็นแต่ทางคนเดินและทางเกวียน ปัจจุบันเป็นถนนลูกรังเข้ามาในหมู่บ้าน มีไฟฟ้าเข้าหมู่บ้านห้วยสูง พ.ศ. 2529 ประปาเข้าสู่หมู่บ้าน พ.ศ. 2540 ในหมู่บ้านห้วยสูงมีประชากร 200 หลังคาเรือน มีประชากรทั้งหมด 993 คน มีพื้นที่ทำการเกษตร 4,050 ไร่

ปัจจุบันประชากรมีอาชีพ ทำนา ทำไร่ และเลี้ยงสัตว์ ชาวบ้านพูดภาษาไทยโคราช นับถือศาสนาพุทธ คนกลุ่มแรกที่มาเริ่มก่อตั้งหมู่บ้าน คือ

- นายทอง จันทสิทธิ์
- นายหิน จันทสิทธิ์
- นางปลื้ม มากสูงเนิน
- นายลาด แช่วจันทิก

การตั้งถิ่นฐานและการขยายตัวของประชากร

ในอดีตนั้นการตั้งบ้านเรือนของบ้านห้วยสูง สมัยมาตั้งบ้านเรือนใหม่ ๆ นั้น ตั้งเป็นกลุ่มกระจุกกันอยู่ที่คุ่มในบ้าน ต่อมาเมื่อประชากรในหมู่บ้านมากขึ้น ได้มีการขยายหมู่บ้านออกและแยกเป็น 2 คุ่มใหญ่ ๆ ด้วยกัน โดยมีถนนสายหลักของหมู่บ้านเป็นตัวเชื่อม กล่าวคือ คุ่มใหญ่อยู่ทางทิศตะวันตกหรือคุ่มในบ้าน และคุ่มนอกบ้านที่เป็นหมู่บ้านใหญ่อยู่ทางทิศเหนือ โดยขยายหมู่บ้านตามถนนสายหลักของหมู่บ้าน ซึ่งลักษณะบ้านเรือนส่วนมากจะเป็นแบบหมู่บ้านในชนบทภาคอีสานโดยทั่วไป คือการยกได้ถนนบ้านสูงและผนังบ้าน ฝาบ้านจะเป็นไม้ เสาไม้ แต่ก็มีบางหลังคาเรือนที่มีการเอาปูนมาทำเป็นเสาบ้าน และได้ถนนบ้านทำผนังบ้านด้วยปูน ส่วนมากจะเป็นร้านค้า

### ข้อมูลทั่วไปของหมู่บ้าน

#### 1. ข้อมูลของประชากรในบ้านจำแนกตามเพศ

ตารางที่ 1 จำนวนและร้อยละของประชากรในหมู่บ้านจำแนกตามเพศ

เพศ	จำนวน	ร้อยละ
ชาย	541	54.48
หญิง	452	45.51
รวม	993	100

#### 2. ข้อมูลของประชากรในหมู่บ้านจำแนกตามอายุ

ตารางที่ 2 จำนวนและร้อยละของประชากรในหมู่บ้านจำแนกตามเพศ

อายุ	จำนวน (คน)	ร้อยละ
1 วัน – 3 ปีเต็ม	49	4.9
3 ปี – 6 ปีเต็ม	83	8.3
6 ปี 1 วัน – 12 ปีเต็ม	109	10.9
12 ปี 1 วัน – 14 ปีเต็ม	37	3.7
15 ปี 1 วัน – 18 ปี	78	7.8
18 ปี 1 วัน – 50 ปี	459	46.2
50 ปี 1 วัน – 60 ปี	56	5.6
60 ปี 1 วัน ขึ้นไป	122	12.2
รวม	993	100

2. ข้อมูลของประชากรในหมู่บ้านจำแนกตามการศึกษา

ระดับการศึกษา	จำนวน	ร้อยละ
ไม่ได้เรียนหนังสือ	-	0
ต่ำกว่า ป.4	400	40.28
จบ ป.4	100	10.07
จบ ป.5 - ป.7	177	17.82
จบ ป.5 - ป.7	200	20.14
จบ ป.4 - ม.6	100	10.07
จบสูงกว่า ม.6	16	1.61
รวม	993	100

จากตารางที่ 1 พบว่าชาวบ้านส่วนใหญ่ร้อยละ 54.48 เป็นเพศชายและเพศหญิงร้อยละ 45.51 และจากข้อมูลในตารางที่ 2 ชาวบ้านมีอายุเฉลี่ย 34 ปี โดยส่วนใหญ่มีอายุระหว่าง 18-50 ปี คิดเป็นร้อยละ 48.23 มีอายุระหว่าง 60 ปี คิดเป็นร้อยละ 12.2 มีช่วงอายุระหว่าง 6-12 ปี 15-18 ปี 3-6 ปี 50-60 ปี 1 วัน -3ปี และ 12 - 14 ปี ส่วนในด้านการศึกษาชาวบ้านร้อยละ 10 จบ ป.4 ร้อยละ 18 จบ ป.5-ป.7 ร้อยละ 40.28

อาชีพ	จำนวน(ครัวเรือน)	ร้อยละ
ทำนา	92	46
ค้าขาย	8	4
ทำสวน	30	15
รับจ้างทั่วไป	70	35
รวม	200	100

ตารางที่ 4 จำนวนร้อยละของประชากรจำแนกตามพื้นที่ทำนา

พื้นที่ทำนา (ไร่)	จำนวน (ครอบครัว)	ร้อยละ
1 - 5	10	5.1
6 - 10	60	30.6
11 - 12	30	15.3
21 - 50	64	33.67
50 ไร่ขึ้นไป	30	15.3

จากตารางที่ 4 พบว่าประชากรมีพื้นที่ทำนาเฉลี่ย 39.67 มีพื้นที่ทำนาระหว่าง 6 – 10 ไร่ ร้อยละ 30.6 มีพื้นที่ทำนา 50 ไร่ ร้อยละ 15.3 มีพื้นที่ทำนาระหว่าง 1-5 ไร่ ร้อยละ 5.1

ตารางที่ 5 จำนวน และร้อยละของการจำแนกตามรายได้ทั้งหมดต่อปี

รายได้ (บาท) / ปี	จำนวน	ร้อยละ
1,000-5,000	-	-
5,001-10,000	10	5
10,001-20,000	100	50
20,001-30,000	40	20
30,001-50,000	30	15
50,001,100,000	20	10
รวม	200	100%

#### ระบบนิเวศของหมู่บ้าน

##### ทำเลที่ตั้ง

หมู่บ้านห้วยลุงตั้งอยู่ทางทิศตะวันตกเฉียงเหนือของอำเภอสีคิ้ว จังหวัดนครราชสีมา ห่างจากอำเภอไปตามทางหลวงแผ่นดินหมายเลข 201 (ถนนสีคิ้ว - ชัยภูมิ) เป็นระยะทาง 20 กิโลเมตร มีพื้นที่ประมาณ 4,050 ไร่ สภาพภูมิประเทศโดยทั่วไป เป็นลักษณะที่ราบถึงที่ราบสูง คลื่นลอนลาดจากคอนลงสู่ตอนล่างของตำบล มีประชากร 993 คน

### อาณาเขตติดต่อ

หมู่บ้านห้วยสูงมีอาณาเขตติดต่อกับหมู่บ้านกฤษณา ต.วังโรงใหญ่ อ.สีคิ้ว จ.นครราชสีมา และยังมีอาณาเขตติดต่อกับตำบลกฤษณา อ.สีคิ้ว จ.นครราชสีมา ดูจากแผนที่ที่แนบมา

### สภาพที่ดิน

สภาพปัญหาการใช้ที่ดินของตำบลยังมีไม่มากนัก เนื่องจากประชากรมีจำนวนน้อยมีสภาพเป็นชุมชนชนบท และประชากรนิยมตั้งถิ่นฐานเป็นกลุ่มกระจายอยู่ตามบริเวณเส้นทางคมนาคม และพื้นที่เกษตร ไม่เอื้ออำนวยต่อบริการสาธารณูปโภคและสาธารณูปการให้เป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ อย่างไรก็ตามเพื่อให้ชุมชนสามารถเติบโตอย่างมีระเบียบมีแผนการขยายตัวอย่างเป็นระบบจึงควรมีแนวทางใช้ที่ดินในอนาคต ดังนี้

### การใช้ที่ดินเกษตรกรรม

ควรเพิ่มประสิทธิภาพในกรณีเพิ่มผลผลิตแทนการขยายพื้นที่การเกษตรเข้าไปในที่สูง โดยการปลูกพืชที่เหมาะสมกับสมรรถนะของดินและปริมาณน้ำ หลีกเลี่ยงการใช้ยาฆ่าแมลงและสารเคมี

### ที่ดินประเภทที่อยู่อาศัย

ควรมีการขยายตัวโดยใช้พื้นที่ว่างเปล่าภายในชุมชนและพื้นที่ต่อเนื่อง ไม่ควรขยายตัวกระจัดกระจายเข้าไปในพื้นที่เกษตรกรรม และควรส่งเสริมให้มีสภาพแวดล้อมที่ดีภายในชุมชน เช่น ปลูกต้นไม้ การรักษาความสะอาด

### ป่าไม้และพื้นที่สาธารณะ

ในปัจจุบันหมู่บ้านห้วยสูงไม่มีป่าไม้แล้ว ถูกชาวบ้านตัดเพื่อใช้พื้นที่ทำการเกษตรหมดแล้ว เหลือพื้นที่สาธารณะจำนวน 16 ไร่

### แหล่งน้ำที่สำคัญของชุมชน

#### แหล่งน้ำผิวดิน

คลองห้วยสูงเกิดจากน้ำซับที่ไหลมาจากเทือกเขาสะเดา ทางตอนใต้ของ ต.วังโรงใหญ่

## แหล่งน้ำใต้ดิน

บ้านห้วยลุงมีแหล่งน้ำใต้ดินที่มีคุณภาพ สามารถนำขึ้นมาใช้ประโยชน์เพื่อการอุปโภคได้อย่างพอเพียง และทดแทนแหล่งน้ำผิวดินในฤดูฝน บ้านห้วยลุงมีบ่อน้ำบาดาลสาธารณะจำนวน 3 บ่อ

## ระบบสาธารณูปโภค

## ตารางที่ 6 การให้บริการสาธารณูปโภคและสาธารณูปการ

ลำดับความสำคัญ ของปัญหา	ประเภทของบริการ	สภาพทั่วไปและปัญหา
1	น้ำเพื่อการเกษตร	- แหล่งน้ำเพื่อการเกษตรมีไม่เพียงพอ คลองดินเงินไม่สามารถเก็บกักน้ำไว้ได้ตลอดฤดูกาลภาวะฝนทิ้งช่วงเกิดเป็นประจำทุกปี
2	น้ำอุปโภค - บริโภค	- ประชาชนส่วนใหญ่ในหมู่บ้านยังขาดแหล่งน้ำในการอุปโภค - บริโภค และขาดภาชนะบรรจุน้ำไว้ให้เพียงพอ
3	สนามเด็กเล่นและสวนสาธารณะ	- ขาดสถานที่พักผ่อนหย่อนใจสำหรับประชาชน
4	ที่ทิ้งขยะ	- มีการทิ้งขยะภายในชุมชนและยังไม่มีมีการกำจัดขยะที่ถูกสุขลักษณะ
5	การระบายน้ำ	- ถนนบางสายขาดตลอดทำให้น้ำกัดเซาะถนนชำรุด และถนนในชุมชนมักขาดท่อหรือวางระบายน้ำทำให้การไหลระบายของน้ำไม่สะดวกเท่าที่ควร
6	สถานีอนามัย	- ปัจจุบันไม่มีสถานีอนามัยแล้ว
7	ป้อมตำรวจ	- ยังไม่มีป้อมตำรวจเพื่อดูแลความปลอดภัยให้ประชาชน
8	ศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก	- ปัจจุบันขาดศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก
9	โรงเรียนระดับประถม	- ปัจจุบันมีโรงเรียนแล้ว
10	โรงเรียนระดับมัธยมศึกษา	- เด็กที่เรียนต้องไปเรียนต่อในอำเภอ
11	ศูนย์ฝึกอาชีพ	- ปัจจุบันยังไม่มีศูนย์ฝึกอาชีพภายในหมู่บ้าน
12	ร้านค้าสหกรณ์	- ปัจจุบันขาดร้านค้าสหกรณ์
13	ไฟฟ้า	- ปัจจุบันมีไฟฟ้าเข้าถึงแล้ว
14	โทรศัพท์สาธารณะ	- ปัจจุบันมีบริการ โทรศัพท์สาธารณะแต่ไม่เพียงพอ

15	ห้องสมุด	- ปัจจุบันมีห้องสมุด
16	อาคารเอนกประสงค์	- ประชาชนยังขาดสถานที่ใช้ประกอบกิจกรรมต่าง ๆ ร่วมกัน
17	หอกระจายข่าว	- ปัจจุบันมีแล้ว

ที่มา : ฝ่ายองค์การบริหารส่วนตำบลวังโรงใหญ่ อ.สีคิ้ว จ.นครราชสีมา

#### ระบบสังคมวัฒนธรรม

##### - เครื่องญาติ

หมู่บ้านห้วยดู่ อาศัยกันแบบเครือญาติตระกูลใหญ่ที่สุดในหมู่บ้านห้วยดู่และมีฐานะดีได้แก่ตระกูล จันทสิทธิ์ เพราะว่าเป็นตระกูลที่เข้ามาก่อตั้งหมู่บ้านห้วยดู่ ทำให้สามารถจับจองที่ดินโดยรอบหมู่บ้านและในหมู่บ้านเกือบหมด พอเข้ามาอาศัยในหมู่บ้านก็ต้องซื้อที่ดินจากตระกูล จันทสิทธิ์ ทำให้คนในตระกูล จันทสิทธิ์มีฐานะมั่นคงจนถึงปัจจุบันนี้ และเป็นตระกูลที่เรียกว่ามีอิทธิพลในหมู่บ้าน ประชากรหมู่บ้านห้วยดู่ให้ความเคารพและนับถือคนในตระกูล จันทสิทธิ์

#### ผู้นำและการเมืองการปกครองในหมู่บ้านห้วยดู่ปัจจุบัน

1. นายกรกช เปี้ยตันเทียบ จบการศึกษา ป.4กำนัน
2. นายสุครีบ เปล่งตันเทียบ จบการศึกษา ป.4ผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้าน
3. นายสงัด เทียนจอหอ จบการศึกษา ป.4คณะกรรมการหมู่บ้าน
4. นายบุญมี จันทสิทธิ์ จบการศึกษา ป.7คณะกรรมการหมู่บ้าน
5. นายนิมิตร แช่วจันทิก จบการศึกษา ป.4สมาชิก อบต. ในหมู่บ้าน
6. นายสุรัตน์ ชำนิสูงเนิน จบการศึกษา ป.6สมาชิก อบต. ในหมู่บ้าน

#### เศรษฐกิจ

ประชากรของหมู่บ้านห้วยดู่ประกอบอาชีพเกษตรกรรม ได้แก่ การทำไร่ ทำนา สวนผัก และเลี้ยงสัตว์ ซึ่งเหมาะกับสภาพพื้นที่ของหมู่บ้าน การประกอบอาชีพเกษตรกรรมอย่างเดียวไม่เพียงพอต่อการครองชีพ เกิดมีการอพยพไปทำงานต่างถิ่นเพิ่มขึ้น ทำให้แรงงานในระดับหมู่บ้านลดน้อยลงส่งผลให้เศรษฐกิจของชุมชนมีการขยายตัวน้อย



### วัดและประเพณี

บ้านห้วยสูงนับถือศาสนาพุทธ มีวัดเป็นที่รวมจิตใจของชาวบ้าน สมัยก่อนวัดยังเป็นโรงเรียนอีกด้วย

### ประเพณี

เดือนกุมภาพันธ์	ทำบุญประเพณีวันมาฆบูชา
เดือนเมษายน	ทำบุญประเพณีสงกรานต์
เดือนพฤษภาคม	ทำบุญประเพณีวันวิสาขบูชา
เดือนกรกฎาคม	ทำบุญประเพณีวันเข้าพรรษา
เดือนตุลาคม	ทำบุญวันออกพรรษา

### โรงเรียนและการศึกษา

โรงเรียนบ้านห้วยสูง ตั้งเมื่อ พ.ศ. 2483 สมัยก่อนใช้ศาลาวัดบ้านห้วยสูงเป็นที่ศึกษา แต่ปัจจุบันมีอาคารเรียนเป็นของตนเองแล้ว ปัจจุบันมีครู 7 คน จบการศึกษาระดับปริญญาตรี ครูที่สอนจบวิชาดังนี้

ชีวศึกษา	จำนวน	2	คน
พลศึกษา	จำนวน	2	คน
นาฏศิลป์	จำนวน	1	คน
คหกรรม	จำนวน	1	คน
วิทยาศาสตร์	จำนวน	1	คน

### โรงเรียนบ้านห้วยสูงสอนระดับอนุบาลถึงชั้นประถม

ชั้นอนุบาลมี	1	ห้อง	มีเด็ก	17	คน
ชั้นอนุบาล 2 มี	1	ห้อง	มีเด็ก	20	คน
ชั้น ป. 1 มี	1	ห้อง	มีเด็ก	21	คน
ชั้น ป.2 มี	1	ห้อง	มีเด็ก	10	คน
ชั้น ป.3 มี	1	ห้อง	มีเด็ก	11	คน
ชั้น ป.4 มี	1	ห้อง	มีเด็ก	17	คน
ชั้น ป.5 มี	1	ห้อง	มีเด็ก	12	คน
ชั้น ป.6 มี	1	ห้อง	มีเด็ก	21	คน

มีสมาชิกไปศึกษานอกหมู่บ้าน รวม 80 คน

ระดับประถมศึกษา	7	คน
ระดับมัธยมศึกษา	68	คน
สูงกว่าระดับมัธยมศึกษา	5	คน

ที่มา : ข้อมูลบริบทชุมชนหมู่บ้าน (บร.1)

### สุขภาพอนามัย

ในหมู่บ้านห้วยลุงมีสถานอนามัย ชาวบ้านเลยไม่มีปัญหาในด้านนี้ ชาวบ้านในหมู่บ้านห้วยลุง มีบัตร 30 บาท รักษาทุกโรคและบัตรผู้มีรายได้น้อย จึงไม่มีปัญหาด้านการรักษาพยาบาลและยังมี อสม.คอยให้คำแนะนำชาวบ้าน

### สรุป

หมู่บ้านห้วยลุงมีเนื้อที่ทำการเกษตรประมาณ 4,050 ไร่ ประชากร 993 คน ประกอบอาชีพทำการเกษตร มีแหล่งน้ำที่สำคัญคือคลองห้วยลุง ลักษณะการตั้งบ้านเรือนจะรวมกลุ่มตามถนนสายหลัก จะปลูกสร้างบ้านยกใต้ถุนสูง นับถือศาสนาพุทธ พุทธศาสนาไทยโคราช มีวัดเป็นศูนย์รวมจิตใจของชาวบ้าน และมีโรงเรียนเป็นที่อบรมสั่งสอนบุตรหลาน ด้านสุขภาพอนามัยจึงไม่มีปัญหาทางด้านสุขภาพของชาวบ้าน ส่วนทางด้านเศรษฐกิจ ชาวบ้านทำการเกษตรอย่างเดียวไม่พอแก่การเลี้ยงชีพ จึงมีการอพยพไปทำงานต่างถิ่นกันในช่วงหลังจากการเก็บเกี่ยวผลผลิตทางการเกษตร ทางด้านป่าไม้หมู่บ้านห้วยลุง ไม่มีป่าไม้เหลืออยู่แล้ว

### ผลการประเมินโครงการโดยภาพรวม

ผลการประเมินโครงการกองทุนหมู่บ้านห้วยลุง หมู่ 2 ตำบลวังโรงใหญ่ อำเภอสีคิ้ว จังหวัดนครราชสีมา โดยภาพรวม

### ผลการประเมินหน่วยระบบ A

หน่วยระบบ A คือ หน่วยระบบการบริหารจัดการและแนะนำส่งเสริมผู้กู้

1. นโยบายของรัฐบาลเกี่ยวกับโครงการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ จากการสัมภาษณ์และจัดเวทีชาวบ้านในหมู่บ้านพบว่าความเข้าใจเกี่ยวกับกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองคือ เป็นโครงการแก้ปัญหาความยากจน ลดการว่างงานของประชาชนโดยเฉพาะประชาชนที่อาศัยอยู่ในชนบทและยังเป็นการกระจายอำนาจในการบริหารจัดการสู่ท้องถิ่นโดยตรง เป็นการให้ทุนในการประกอบอาชีพ ส่งเสริมอาชีพสร้างอาชีพใหม่ เสริมสภาพคล่อง เป็นการกู้ยืมในอัตราดอกเบี้ย

ต่ำ กำหนดส่งคืนในระยะเวลา 1 ปี และมีชาวบ้านอีกส่วนยังไม่เข้าใจเกี่ยวกับกองทุนหมู่บ้านให้  
กู้ยืมสำหรับคนที่มียี่สิบคนเท่านั้น

2. เงิน 1 ล้านบาท เป็นเงินจัดสรรที่ทางรัฐบาลจัดสรรให้กองทุน กองทุนละ 1 ล้านบาท  
กองทุนหมู่บ้านสวนห้วยลุงได้รับเงินจัดสรร เมื่อวันที่ 12 กรกฎาคม พ.ศ. 2544 และได้ปล่อยกู้แก่  
สมาชิกครั้งแรก เมื่อวันที่ 2 ตุลาคม 2544 ปัจจุบันมีเงินเหลือ 1,251 บาท ยอดเงินให้กู้ 998,749 เก็บ  
รักษาเงินโดยเหรียญกึ่งกองทุนหมู่บ้าน

3. คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านมีทั้งหมด 14 คน ชาย 8 คน หญิง 6 คน คุณสมบัติเป็นไป  
ตามระเบียบกองทุนหมู่บ้านวิธีการที่ได้มา มีการกำหนดรายชื่อไว้แล้วก่อนจัดเวทีชาวบ้านเสนอชื่อ  
ให้ชาวบ้านเลือก ระยะเวลาในการดำรงตำแหน่ง 1 ปี แล้วจับฉลากออกกิ่งหนึ่ง ปัญหาของคณะ  
กรรมการ

3.1 สมาชิกกองทุนหมู่บ้านบางรายไม่พึงพอใจในการคัดสรรอนุมัติเงินของคณะ  
กรรมการกองทุน ซึ่งอนุมัติเงินน้อยกว่าที่ขอกู้ไว้ก่อให้เกิดความไม่พอใจในการทำงานของคณะ  
กรรมการกองทุนจึงไม่ค่อยให้ความร่วมมือในการจัดเวทีประชุม

3.2 คณะกรรมการอนุมัติเงินกู้ยืมมากกว่าหนึ่งรายภายในหนึ่งครอบครัว ก่อให้  
เกิดความไม่พอใจในการทำงานของคณะกรรมการกองทุน

3.3 คณะกรรมการกองทุนและญาติพี่น้องจะได้รับการอนุมัติเงินกู้มากกว่าสมาชิก  
รายอื่น ดูจากรายชื่อผู้ได้รับอนุมัติเงินกู้ยืมอนุมัติเงินกู้ยืม จากการที่ผู้ทำสารนิพนธ์ได้เคยเข้ารับการ  
พิจารณาการอนุมัติกู้ยืมและผู้ทำสารนิพนธ์เป็นคนในพื้นที่

ผลการประเมินกระบวนการของหน่วยระบบการบริหารจัดการแนะนำส่งเสริมผู้

1. กระบวนการเลือกผู้กู้ กองทุนหมู่บ้านสวนห้วยลุงมีหลักเกณฑ์ดังนี้

- 1.1 เป็นผู้ที่มีประวัติดีและเป็นคนซื่อสัตย์
- 1.2 มีหลักทรัพย์ค้ำประกันกันหรือบุคคลค้ำประกัน
- 1.3 มีความสามารถในการชำระหนี้

ปัญหาและอุปสรรค

- คณะกรรมการไม่ทำตามเกณฑ์ที่กำหนดไว้จะอนุมัติเงินกู้ยืม โดยดูแต่ว่าเป็น  
คนมีเงินในหมู่บ้านก็ได้รับการอนุมัติเงินกู้มากกว่าผู้อื่น ๆ
- คณะกรรมการและญาติพี่น้องของคณะกรรมการจะได้รับการอนุมัติเงินกู้มากกว่า  
คนอื่น ๆ

2. กระบวนการทำบัญชีกองทุนพบว่าผู้รับผิดชอบยัง ไม่มีความชำนาญมากพออาจเป็นผลเสียหายต่อไปในอนาคตเกี่ยวกับการจัดการทรัพย์สินของกองทุน

ผลการประเมินผลผลิตของหน่วยระบบ A แบ่งออกเป็น 3 ด้าน

ผลโดยตรง (Immediate Result) ประกอบด้วย

1. จำนวนผู้กู้กองทุนหมู่บ้านห้วยลุงมีทั้ง 137 ราย
2. ยอดเงินให้กู้ของกองทุนหมู่บ้านห้วยลุงทั้งหมดจำนวน 998,749.00 บาท

ผลกระทบ โดยตรง (Direct Impact) ประกอบด้วย

1. จำนวนผู้กู้ที่ได้จากจำนวนผู้ที่เขียน โครงการขอเงินกู้จากกองทุนหมู่บ้านห้วยลุงจำนวน 137 ราย เหตุผลที่ปล่อยกู้ คือ ถ้าไม่ใช่คณะกรรมการและญาติพี่น้องพิจารณาจากโครงการที่เป็นไปได้จริง มีความรู้ความสามารถในกิจกรรมที่ดำเนินการมีบุคคลค้าประกันที่น่าเชื่อถือและระบุสัญญาเงินกู้ชัดเจน

2. จำนวนทุนสะสมของหมู่บ้าน เงินสะสมของหมู่บ้านห้วยลุงอยู่ในรูปเงินกองทุนสัจจะของหมู่บ้าน มีการระดมทุนทุกเดือนจากสมาชิกเดือนละ 10 บาท/คน

3. การขยายกิจการของผู้สมาชิกกองทุนผู้กู้เงินเพื่อ ไปดำเนินกิจกรรมทางด้านการเกษตร โดยมีการขยายกิจการเล็กน้อยทางด้านการเลี้ยงสัตว์ มีการซื้อพันธุ์สัตว์เพิ่มรวมถึงอาหารและยา ส่วนทางด้านการปลูกพืชยัง ไม่มีขยายกิจการอะไรเนื่องจากเงินที่กู้ได้นำไปใช้ในการเพาะปลูกทั้งหมด

ผลกระทบทางอ้อม (Indirect Impact)

1. ท้องถิ่นมีเครือข่ายการเรียนรู้ เครือข่ายการเรียนรู้ส่วนใหญ่ของหมู่บ้านจะเป็นการถ่ายทอดความรู้ผ่านจากหน่วยงานราชการ ผู้นำชุมชนและชาวบ้าน

ผลการประเมินหน่วยระบบ B

หน่วยระบบ B คือ หน่วยระบบการดำเนินการของผู้แต่ละราย

1. ความรู้ความสามารถของผู้กู้และครอบครัว สมาชิกผู้กู้แต่ละรายในหมู่บ้าน มีอาชีพเกษตรกร ความรู้ความสามารถทั่วไปจึงเกี่ยวกับเรื่องการปลูกพืช การเลี้ยงสัตว์ เป็นความรู้ความสามารถที่ถ่ายทอดสืบต่อกันมา

2. ทรัพย์สินของผู้กู้และเครือญาติ ทรัพย์สินส่วนใหญ่ของผู้กู้จะเป็นที่ทำกินที่อาศัย รถจักรยานยนต์ รถยนต์ พื้นที่ทำกินของสมาชิกส่วนใหญ่จะมีพื้นที่ทำกินไม่เกินร้อยละ 40

3. หนี้สินธนาคารของผู้กู้ ธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์สมาชิกผู้กู้มีหนี้สินอยู่ เป็นการกู้ยืมเงินเพื่อนำมาใช้ในการประกอบอาชีพ

4. หนี้สินนายทุนนอกนอกระบบโดยภาพรวมการกู้ยืมเงิน นอกระบบจะเป็นการกู้ยืมเพื่อนำไปใช้ในด้านอุปโภคเป็นการยืม จำนวนน้อยภายในหมู่บ้านด้วยตนเอง ถูกคิดประมาณดอกเบี้ยร้อยละ 5 บาท/เดือน

5. อาชีพหลักของผู้กู้ อาชีพของผู้กู้จะเป็นอาชีพเกษตรกรทำไร่ ทำนา ทำสวน และเลี้ยงสัตว์

6. รายได้ของครอบครัว รายได้ของครอบครัวผู้กู้ เป็นรายได้จากการทำการเกษตร และรับจ้างทั่วไปเฉลี่ยต่อครอบครัว ครอบครัวละ 10,000 – 20,000 บาท/ปี

7. ประสบการณ์ในการดำเนินกิจกรรม ประสบการณ์ และความชำนาญของผู้กู้ในการดำเนินกิจการมีมากพอส่วนใหญ่จะทำอาชีพเกษตร มีความรู้ความชำนาญในการเพาะปลูกและการเลี้ยงสัตว์แต่ยังขาดความรู้ในด้านในการตลาด

ผลการประเมินปัจจัยนำเข้าของหน่วยระบบ B พบว่า

1. เงินที่กู้มาได้จากกองทุนมีการนำไปดำเนินกิจกรรมตามวัตถุประสงค์โครงการและมีบางรายมีการนำเงินมาเพื่อมาใช้ประโยชน์ทางอื่น

2. เงินอื่น ๆ สมาชิกผู้กู้มีการนำเงินส่วนตัวมาใช้ในการประกอบกิจกรรมร่วมกับเงินกู้ที่ได้จากกองทุน ยังไม่มีการกู้เงินนอกระบบมาเพิ่ม

3. วิธีการประกอบอาชีพทางการเกษตรกรรมชาวบ้านยังเป็นวิธีการดั้งเดิมการดำเนินการทำกิจกรรมแบบยังชีพผู้กู้มีประสบการณ์มีการดำเนินการที่สืบทอดกันมานาน แต่ด้านวิชาการยังไม่ถูกต้องมากนัก

ผลการประเมินผลผลิตของหน่วยระบบ B

1. ผลโดยตรง (Immediate Result) รายได้ที่เป็นตัวเงินการประกอบอาชีพทำไร่ เลี้ยงสัตว์ของผู้กู้ของหมู่บ้านห้วยสูงในขณะนี้ยังไม่มีผลผลิตที่เป็นรายได้หรือเป็นตัวเงิน จะต้องรอให้ถึงรอบฤดูกาลผลิต จึงจะสามารถเก็บเกี่ยวผลผลิตและขายเป็นเงินได้

2. ผลกระทบโดยตรง (Direct Impact) ผลกระทบโดยตรงของการดำเนินกิจกรรมของผู้กู้คือจำนวนเงินที่กู้ยืมไม่เพียงพอต่อการกิจการ ทำให้ผู้กู้ต้องใช้ทุนของตัวเองเพื่อประกอบกับเงินที่กู้ยืมมา เกิดขาดทุนหมุนเวียนเกิดขึ้นในครอบครัว

3. ผลกระทบทางอ้อม (Indireet Impact) ผู้ที่มีความพึ่งพาตัวเอง การดำเนินกิจกรรมของผู้ที่ใช้เวลานานในการเก็บเกี่ยวผลผลิตจำเป็นต้องมีเงินทุน เพื่อใช้ในการทำกิจกรรมในครั้งต่อไป ผู้ที่ยังไม่สามารถพึ่งพาตนเองได้ ผู้ที่มีศักยภาพและความเข้มแข็งในกิจกรรมของตนเองอย่างยั่งยืนหลังจากที่ผู้ผู้สามารถพึ่งพาตนเองได้แล้วมีทุน มีประสบการณ์พอในอนาคต ผู้ผู้ต้องมีศักยภาพและความเข้มแข็งในกิจกรรมของตนเองได้การกลับคืนถิ่นของประชาชน เพื่อโครงการกองทุนหมู่บ้านสามารถบริหารจัดการให้มีประสิทธิภาพมากพอ มีทุนสำรองมากพอที่จะทำให้ประชาชนในหมู่บ้านได้กลับมาใช้ในการประกอบอาชีพต่าง ๆ อนาคตแรงงานที่ไปทำงานต่างจังหวัดจะต้องกลับมาประกอบอาชีพภายในหมู่บ้านเพื่อช่วยแรงงานในครอบครัว นักศึกษาได้เรียนรู้ธุรกิจ จากการเข้าไปศึกษาข้อมูลในหมู่บ้าน ทำให้ทราบรายละเอียดเกี่ยวกับการประกอบอาชีพต่าง ๆ ของชาวบ้าน เช่น การเลี้ยงสัตว์ การปลูกพืช ที่ใช้วิธีแบบชาวบ้าน ประหยัด แต่ก็ได้ผลที่ตีรวมถึงการทำงานอย่างมีส่วนร่วม

#### ปัจจัยที่สนับสนุน

1. ความช่วยเหลือจากหน่วยงานทางราชการ ทางด้านการให้ความรู้ คำแนะนำในการบริหารจัดการดำเนินงานต่าง ๆ
2. ความสามัคคีของประชาชนในหมู่บ้าน

#### องค์กรหรือข่ายการเรียนรู้

ผู้ประกอบอาชีพทางการเกษตรในหมู่บ้านนำผลผลิตจำหน่ายให้พ่อค้าคนกลาง และเพื่อนบ้านในหมู่บ้านและระหว่างตำบลมีการแลกเปลี่ยนความรู้ประสบการณ์และแก้ไขปัญหาาร่วมกัน

#### ผลที่เกิดขึ้นจากโครงการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ

โครงการชุมชนหมู่บ้านและชุมชนแห่งชาติ เป็นโครงการที่แก้ปัญหาคความยากจนของประชาชน โดยเฉพาะปัญหาโครงการระดับหนึ่งเป็นผลทำให้ท้องถิ่นมีการพัฒนาทางด้านครอบครัว ด้านสังคม ลดปัญหาในการขาดเงินทุนประกอบอาชีพ กระตุ้นเศรษฐกิจภายในหมู่บ้าน มีการจ้างงาน ทำให้ลดปัญหาการว่างงาน สร้างรายได้แก่ชุมชน และเป็นการกระจายอำนาจสู่ท้องถิ่น มีการจัดระบบการบริหารของตนเอง มีการทำงานที่เป็นระบบ มีส่วนร่วม ลดช่องว่างระหว่างประชาชนและหน่วยงานราชการ ให้มีการเรียนรู้ร่วมกัน มีความเข้าใจ ที่ตรงกัน มีรายได้ ได้ศึกษาเพื่อเป็นความรู้ในการบริหารจัดการและการประเมิน โครงการเรียนรู้ประสบการณ์ในชุมชนที่ปฏิบัติงานอยู่



### สรุปการบรรลุวัตถุประสงค์ของการทำสารนิพนธ์

1. การเกิดการลงทุน พบว่ามีเงินกองทุน 1 ล้านบาท สมาชิกมีความรู้เข้าใจเกี่ยวกับกองทุน โดยมีผู้ที่เกี่ยวข้องกับกองทุนมาให้ความรู้สมาชิกมีทัศนคติที่ดีต่อกองทุนหมู่บ้าน และมีความต้องการอยากให้เกิดกองทุนหมู่บ้าน ภายในหมู่บ้านมีการพัฒนาอาชีพ มีการสร้างรายได้ มีผู้สนับสนุนให้เกิดกองทุนหมู่บ้านและมีสมาชิกในกองทุนหมู่บ้าน จำนวนสมาชิกกองทุนมี 155 ราย ยอดคงเหลือของกองทุน 1,251 บาท

2. ระบบการบริหารกองทุนพบว่ามีคณะกรรมการ 14 คน ชาย 8 คน หญิง 6 คน มีการคัดเลือกคณะกรรมการกองทุนไว้แล้ว ก่อนที่จะจัดเวทีประชุมเวทีชาวบ้าน การจัดทำบัญชีให้เป็นให้เป็นปัจจุบัน การอนุมัติเงินกู้ไม่มีความโปร่งใส คณะกรรมการและญาติพี่น้องจะได้รับการพิจารณาเงินกู้ได้มากกว่าสมาชิกรายอื่น ๆ

3. การเรียนรู้พึ่งตนเองพบว่าสมาชิกมีความรู้เรื่องเศรษฐกิจพอเพียง มีการนำหลักการเศรษฐกิจพอเพียงมาใช้ในการประกอบอาชีพ มีความรู้เกี่ยวกับภูมิปัญญาท้องถิ่น มีการนำความรู้ภูมิปัญญาท้องถิ่นมาใช้ในการประกอบอาชีพ

4. การสร้างภูมิคุ้มกันทางเศรษฐกิจ พบที่มีการชี้แจงเรื่องกองทุน สมาชิกเข้าใจหลักการสำคัญที่ว่ากองทุนหมู่บ้านเป็นของสมาชิกกองทุนทุกคน สมาชิกมีความเข้าใจเกี่ยวกับการดำเนินงานกองทุนว่าจะต้องช่วยกันรักษาเงินกองทุนด้วยตนเอง ถ้าผู้กู้ไม่ชำระคืนจะต้องจัดการกันเองให้ได้ สมาชิกแต่ละคนมีความคิดในการประกอบอาชีพ โดยใช้หลักการพึ่งตนเองและคำนึงถึงการบริโภคที่ตลาดรองรับอย่างมั่นคง

5. การมีศักยภาพและมีความเข้มแข็ง พบว่า มีจำนวนกลุ่มอาชีพต่าง ๆ เกิดขึ้นมีจำนวนประชาชนทั้งหมด 993 คน ชาย 541 คน หญิง 452 คน ส่วนใหญ่มีอาชีพทางการเกษตร ปัจจุบันสมาชิกนำเงินกู้ไปประกอบอาชีพทางการเกษตร เช่น ปลูกพืชจำนวน 107 คน เลี้ยงสัตว์จำนวน 30 ราย สมาชิกได้ดำเนินกิจการของตนเองอย่างรายยั่งยืน

### ปัจจัยด้านบวกและลบส่งเสริมและขัดขวางการบรรลุวัตถุประสงค์

#### ปัจจัยด้านบวก

1. การมีส่วนร่วมในการจัดตั้งกองทุนชาวบ้านภายในหมู่บ้าน โดยมีหัวหน้าครัวเรือนหรือตัวแทนเข้าร่วมประชุมจำนวนสามในสี่ของจำนวนครัวเรือนทั้งหมดในหมู่บ้าน

#### ปัจจัยด้านลบ

1. อาชีพของประชากรในหมู่บ้านมีอาชีพเกษตร รายได้ขึ้นอยู่กับสภาพแวดล้อม



และภูมิอากาศ ทำให้เกิดความเสียหาย สมาชิกเกรงว่าจะหาเงินมาคืนกองทุนไม่ได้ตามระยะเวลาที่กำหนด

การเกิดองค์การเครือข่ายของการเรียนรู้พบว่ามืองค์กรผู้ประกอบการอาชีพเดียวกัน มีการจำหน่ายผลผลิตของผู้ประกอบการอาชีพเสริมสมาชิกมีการจัดเวทีชาวบ้านเพื่อแลกเปลี่ยนความรู้ ประสบการณ์และการแก้ไขปัญหาาร่วมกัน

### ความเข้มแข็งของชุมชน

1. ความเข้มแข็งของชุมชนตามที่กองทุนหมู่บ้านและชุมชนแห่งชาติกำหนดพบว่า
  - สมาชิกในชุมชนมีความสามัคคีอยู่ในระดับปานกลาง
  - สมาชิกในชุมชนมีความซื่อสัตย์อยู่ในระดับปานกลาง
  - สมาชิกในชุมชนยกย่องคนทำความดีอยู่ในระดับดีมาก
  - ในชุมชนมีการรับฟังความคิดเห็นของสมาชิกเป็นประจำ โดยการประชุมหรือเสวนาอยู่ในระดับปานกลาง
2. ความเข้มแข็งของชุมชนตามทัศนะของประชาชนในหมู่บ้านพบว่า
  - สมาชิกในหมู่บ้านต้องมีความสามัคคี
  - สามารถแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นได้ด้วยตนเองเป็นส่วนใหญ่
  - สมาชิกภายในหมู่บ้านอยู่อาศัยรวมกันเป็นปึกแผ่น
  - สมาชิกภายในหมู่บ้านสามารถพัฒนาศักยภาพของตนเองได้

## บทที่ 5

### สรุป อภิปรายผลและข้อเสนอแนะ

#### สรุป

ในการติดตามผลดำเนินประเมินโครงการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง บ้านห้วยลุง หมู่ที่ 2 ตำบลวังโรงใหญ่ อำเภอสีคิ้ว จังหวัดนครราชสีมา

วัตถุประสงค์ของการประเมินโครงการ

1. เพื่อศึกษาการบรรลุเป้าหมายของการกระบวนการดำเนินงานกองทุนหมู่บ้านห้วยลุง
2. เพื่อศึกษาตัวชี้วัดความเข้มแข็งของชุมชนตามตัวชี้วัด ซึ่งกำหนดโดยกองทุนหมู่บ้านและชุมชนแห่งชาติ
3. เพื่อการศึกษากระบวนการสร้างเครือข่ายองค์กรเพื่อการเรียนรู้ และเกิดการเชื่อมโยงระหว่างกันภายในหมู่บ้าน ตำบล
4. เพื่อศึกษาปัจจัยด้านบวกและปัจจัยด้านลบที่ส่งเสริมและขัดขวางการบรรลุเป้าหมาย

#### วิธีดำเนินการ

1. ศึกษาให้เข้าใจเป้าหมายของกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง
2. ศึกษาสภาพการดำเนินงานของกองทุนหมู่บ้านในชุมชนท้องถิ่นที่ผู้ทำสารนิพนธ์ปฏิบัติงานอยู่
3. ใช้ CIPP Model วิเคราะห์กองทุนหมู่บ้านและกำหนดตัวบ่งชี้ที่สอดคล้องตัวแปรที่จะทำการเก็บข้อมูล
4. เก็บรวบรวมข้อมูลโดยอาศัยข้อมูลบางส่วนจากแบบ บร. บางส่วนเก็บข้อมูลเพิ่มเติม
5. สรุปผลการดำเนินงานและจัดเก็บข้อมูลในรูปแบบของการจัดทำสารนิพนธ์

#### ผลที่คาดว่าจะได้รับ

1. ประชาชนในหมู่บ้านมีความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับนโยบายกองทุนหมู่บ้านเพิ่มขึ้น
2. ประชาชนในหมู่บ้านนำเงินกู้จากกองทุนไปใช้ในกิจกรรมที่ก่อให้เกิดประโยชน์
3. คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านมีความรู้ความเข้าใจในการทำบัญชีกองทุนเพิ่มขึ้น
4. สมาชิกในหมู่บ้านมีความอยู่ดีกินดีเพิ่มขึ้น มีเงินทุนในการประกอบอาชีพ และรู้จักระมัดระวังในการใช้เงิน เพิ่มมากขึ้น

5. ประชาชนมีงานทำ มีรายได้ สามารถเลี้ยงตนเองและครอบครัวได้ ก่อให้เกิดความสงบสุขขึ้นในหมู่บ้านห้วยลุง หมู่ที่ 2 ตำบลวังโรงใหญ่ อำเภอสีคิ้ว จังหวัดนครราชสีมา

### อภิปรายผล

การบรรลุวัตถุประสงค์ของกองทุนหมู่บ้านห้วยลุง บรรลุทั้ง 5 ข้อ ได้แก่

1. การเกิดกองทุน กองทุนหมู่บ้านห้วยลุงเกิดขึ้นได้จากความร่วมมือของประชาชนในหมู่บ้าน การมีความสามัคคี เป็นน้ำหนึ่งใจเดียวกัน ทำให้มีกองทุนที่มีประสิทธิภาพและมีแนวโน้มว่าประชาชนในหมู่บ้านจะให้ความร่วมมือเพิ่มมากขึ้น

2. การมีระบบบริหารกองทุน กองทุนหมู่บ้านห้วยลุง หมู่ที่ 2 ตำบลวังโรงใหญ่ อำเภอสีคิ้ว จังหวัดนครราชสีมา พบว่ามีความไม่โปร่งใสในการอนุมัติเงินกู้เช่นคณะกรรมการกองทุนและญาติพี่น้องจะได้รับอนุมัติเงินกู้ได้มากกว่าสมาชิกรายอื่น ๆ และหนึ่งครอบครัวได้รับอนุมัติเงินกู้มากกว่าหนึ่งราย

3. การมีการเรียนรู้เพื่อพึ่งตนเอง กองทุนหมู่บ้านห้วยลุง หมู่ที่ 2 ตำบลวังโรงใหญ่ อำเภอสีคิ้ว จังหวัดนครราชสีมา เปิดโอกาสให้ประชาชนในหมู่บ้านมีการแลกเปลี่ยนการเรียนรู้อย่างสม่ำเสมอ โดยการจัดเวทีสัมมนา จัดกิจกรรมต่าง ๆ ที่ให้ความรู้ เพื่อให้ประชาชนนำความรู้ที่ได้มาปรับปรุงใช้ในชีวิตประจำวัน เพื่อให้สามารถพึ่งตนเองได้ แต่ยังไม่สามารถพึ่งตนเองได้ทั้งหมด ยังต้องอาศัยความร่วมมือจากชุมชนภายนอกเพื่อการเรียนรู้ต่อไป

4. การสร้างภูมิคุ้มกันทางเศรษฐกิจและสังคม ประชาชนทั่วไปและสมาชิกกองทุนหมู่บ้านห้วยลุง หมู่ที่ 2 ตำบลวังโรงใหญ่ อำเภอสีคิ้ว จังหวัดนครราชสีมา มีการรวมกลุ่มในการประกอบอาชีพกลุ่มทอเสื่อ

5. การมีศักยภาพและความเข้มแข็งของชุมชนท้องถิ่น ประชาชนทั่วไปและสมาชิกกองทุนหมู่บ้านห้วยลุง หมู่ที่ 2 ตำบลวังโรงใหญ่ อำเภอสีคิ้ว จังหวัดนครราชสีมา มีความซื่อสัตย์ต่อชุมชนร่วมมือร่วมใจในการทำงานเพื่อส่วนรวม มีความสามัคคีรักใคร่กลมเกลียวกัน เอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ ช่วยเหลือซึ่งกันและกัน มีความรักต่อบ้านเกิดของตนเอง ร่วมแรงพัฒนาหมู่บ้านอย่างสม่ำเสมอ จึงทำให้หมู่บ้านห้วยลุง หมู่ที่ 2 ตำบลวังโรงใหญ่ อำเภอสีคิ้ว จังหวัดนครราชสีมา เกิดการพัฒนาอย่างต่อเนื่องและเป็นหมู่บ้านที่เข้มแข็งจนถึงปัจจุบัน

## ปัจจัยที่ก่อให้เกิดผลด้านบวกและด้านลบ

### 1. ปัจจัยด้านบวก

1.1 ประสบการณ์การประกอบอาชีพที่ล้มเหลวของประชาชนบางรายในหมู่บ้าน จึงได้อาศัยเป็นบทเรียนให้ประชาชนในหมู่บ้านได้แลกเปลี่ยน เรียนรู้ และรวมตัวกันเป็นกลุ่มในการประกอบอาชีพเพื่อไม่ให้เกิดปัญหาซ้ำซาก

1.2 เกิดความสามัคคีภายในหมู่บ้าน ประชาชนร่วมมือร่วมใจช่วยเหลือกันมากขึ้น จึงก่อให้เกิดเป็นหมู่บ้านที่มีความเข้มแข็ง

1.3 ประชาชนในหมู่บ้านมีส่วนร่วมในการจัดตั้งกองทุน โดยมีสมาชิกกองทุนทั้งหมด 155 คน จากจำนวน 200 ครอบครัว ซึ่งถือว่าการจัดตั้งกองทุนที่ประสบความสำเร็จพอควร

1.4 สมาชิกกองทุนมีเงินสะสมเพิ่มขึ้นรู้จักการออมเพื่อประโยชน์ต่อการประกอบอาชีพของตนเอง

### 2. ปัจจัยด้านลบ

2.1 ประชาชนในหมู่บ้านยังคงมีสภาพเป็นลูกหนี้ของธนาคารและนายทุนนอกระบบ ซึ่งอัตราดอกเบี้ยค่อนข้างสูง ทำให้ขาดเงินทุนหมุนเวียน เพราะเงินส่วนหนึ่งต้องนำไปชำระหนี้ทำให้ไม่สามารถดำรงทุนให้เจริญเติบโตได้ในระยะเวลาอันสั้น

2.2 สมาชิกกองทุนบางรายไม่พึงพอใจในการตัดสินใจอนุมัติเงินกู้ของคณะกรรมการกองทุน ซึ่งอนุมัติเงินกู้้น้อยกว่าที่ขอกู้ไว้ ก่อให้เกิดความไม่พอใจในการทำงานของคณะกรรมการกองทุนจึงไม่ค่อยให้ความร่วมมือในการจัดเวทีประชุม

2.3 คณะกรรมการกองทุนอนุมัติเงินกู้ยืมมากกว่าหนึ่งรายภายในหนึ่งครอบครัว ก่อให้เกิดความไม่พอใจในการทำงานของคณะกรรมการกองทุน

### ตัวชี้วัดความเข้มแข็งของชุมชนในทัศนะของประชาชนพื้นที่เป้าหมาย

ประชาชนในหมู่บ้านห้วยลุง หมู่ที่ 2 ตำบลวังโรงใหญ่ อำเภอสีคิ้ว จังหวัดนครราชสีมา รู้หน้าที่ของตนเอง ปฏิบัติตามสิทธิหน้าที่ มีความรับผิดชอบต่องานที่ได้รับมอบหมาย ทำงานเพื่อส่วนรวมโดยไม่คำนึงถึงผลตอบแทน สมาชิกหมั่นศึกษาหาความรู้เพิ่มเติมเพื่อความสำเร็จในการประกอบอาชีพ ให้ความร่วมมือในการเข้าร่วมประชุมจากหน่วยงานของรัฐ แสดงความคิดเห็น ให้ข้อเสนอแนะอย่างเต็มที่ อีกทั้งสมาชิกต่างยอมรับฟังความคิดเห็นของผู้อื่น ยอมรับมติในที่ประชุม จึงทำให้การบริหารกองทุนคล่องตัวขึ้น การอยู่รวมกันอย่างอบอุ่นภายในครอบครัว มีอาชีพที่สามารถเลี้ยงตนเองและครอบครัวได้ อีกทั้งในหมู่บ้านมีการช่วยเหลือเด็ก สตรี และคน

ชรา จึงทำให้การอาศัยอยู่ในหมู่บ้านห้วยลุง หมู่ที่ 2 ตำบลวังโรงใหญ่ อำเภอสีคิ้ว จังหวัดนครราชสีมา มีความสงบสุข ร่มเย็น อยู่กันอย่างสันติ

### ผลโดยตรงและผลกระทบต่าง ๆ

ผลโดยตรง (Immediate Result) เมื่อเวลาผ่านไประยะหนึ่งสมาชิกที่กู้เงินไปดำเนินการประกอบอาชีพต่าง ๆ สามารถลงทุนก่อให้เกิดรายได้จากผลผลิต และสามารถนำเงินชำระคืนกองทุนทั้งเงินต้นและดอกเบี้ยได้ครบตามระยะเวลาที่กำหนดไว้ ทำให้จำนวนเงินกองทุนเพิ่มขึ้น แสดงให้เห็นถึงการเติบโตของกองทุน

ผลกระทบโดยตรง (Direct Impact) สมาชิกผู้กู้เงินไปดำเนินโครงการตามกิจกรรมต่าง ๆ สามารถปลดปล่อยภาระหนี้สินลงได้ในระดับหนึ่ง และช่วยเพิ่มศักยภาพในการประกอบอาชีพมากขึ้น โดยสมาชิกได้รู้จักการใช้เงินให้เกิดประโยชน์ต่อการประกอบอาชีพ นำความรู้ที่ได้จากการร่วมกลุ่มองค์กร ไปพัฒนาศักยภาพการประกอบอาชีพของตนเองและสร้างฐานะทางเศรษฐกิจให้เข้มแข็งขึ้นกว่าในอดีต

ผลกระทบโดยอ้อม (Indirect Impact) วิถีชีวิตของประชาชนในหมู่บ้านเกิดการเปลี่ยนแปลงในทางที่ดีขึ้นกว่าเดิม ประชาชนเกิดความสามัคคีมากขึ้น สมาชิกมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับกองทุนหมู่บ้านเพิ่มมากขึ้น มีทัศนะอยากให้เกิดกองทุนที่มั่นคง มีประสิทธิภาพเพื่อความเป็นอยู่ที่ดีของประชาชน ก่อให้เกิดสันติสุขขึ้นในหมู่บ้าน

### ข้อเสนอแนะ

#### ข้อเสนอแนะการบริหารจัดการกองทุน

1. คณะกรรมการกองทุนควรให้ความสำคัญกับบทบาทหน้าที่ของตนเองให้มากกว่านี้ โดยให้ความร่วมมือในการประชุมระดับอำเภอมากขึ้น ซึ่งเป็นการให้ความรู้แก่คณะกรรมการกองทุน โดยเฉพาะ เพื่อนำความรู้มาใช้ในการบริหารกองทุนให้มีประสิทธิภาพ
2. ควรมีการแบ่งงาน บทบาทหน้าที่ของคณะกรรมการกองทุน ตามความสามารถของแต่ละบุคคล เพื่อให้การบริหารกองทุนเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ
3. ควรมีการอบรมให้ความรู้เกี่ยวกับการทำบัญชีกองทุนแก่คณะกรรมการให้มากกว่านี้ โดยเฉพาะற்றுญิกและเลขานุการ ควรได้รับความรู้ในการทำบัญชีกองทุนมากที่สุด เนื่องจากการทำบัญชีกองทุนค่อนข้างยากและข้อมูลมาก ต้องทำบัญชีไม่ให้ผิดพลาด เพื่อความโปร่งใสในการบริหารกองทุน และเป็นการจัดระบบบัญชีที่มีประสิทธิภาพ เพื่อในการบริหารจัดการกองทุน

### ข้อเสนอแนะเงินกู้ไปพัฒนากิจกรรมอาชีพของสมาชิกกองทุน

1. สมาชิกผู้กู้ควรนำเงินไปใช้ตามวัตถุประสงค์ที่เขียนในโครงการ ไม่ควรนำเงินไปใช้จ่ายทางอื่นที่ไม่เป็นประโยชน์ตามวัตถุประสงค์ของกองทุน เช่น การนำไปชำระหนี้แก่นายทุนนอกระบบ

2. สมาชิกผู้กู้ไปประกอบอาชีพต่าง ๆ ที่มีกิจกรรมเดียวกันหรือคล้ายกัน ควรมีการร่วมกลุ่มจัดตั้งองค์กรประกอบอาชีพขึ้น เพื่อเป็นการแลกเปลี่ยนความรู้ภายในกลุ่มอาชีพเดียวกันและมีการช่วยเหลือซึ่งกันและกัน จะช่วยให้การประกอบอาชีพมีประสิทธิภาพมากขึ้น

3. สมาชิกผู้กู้เงินควรมีการศึกษาหาความรู้เพิ่มเติมเกี่ยวกับกระบวนการผลิต การตลาด ซึ่งจะช่วยให้สมาชิกมีทางเลือกมากขึ้น มีอำนาจในการต่อรองกับพ่อค้าคนกลางมากขึ้น จะทำให้สมาชิกมีรายได้เพิ่มขึ้น ช่วยลดปัญหาการเป็นหนี้สินลงได้

4. สมาชิกผู้กู้เงินที่ต้องการประกอบอาชีพเสริม หรือต้องการลดรายจ่ายในการผลิต ควรรวมกลุ่มกันจัดตั้งองค์กรขึ้น เช่น กลุ่มผลิตปุ๋ยชีวภาพ เป็นการช่วยลดต้นทุนในการประกอบอาชีพ โดยไม่ต้องซื้อปุ๋ยราคาแพงอีกต่อไป และสามารถผลิตปุ๋ยจำหน่าย เพื่อสร้างรายได้ให้แก่ตนเองและครอบครัวได้

### ข้อเสนอแนะสำหรับการค้นคว้าวิจัยต่อไป

เสนอแนะเรื่องการรวมตัวเป็นกลุ่มองค์กรเพื่อสร้างรายได้เสริมภายในหมู่บ้าน ในหมู่บ้านห้วยลุง จะเป็นลักษณะการประกอบอาชีพที่ไม่มีการรวมกลุ่มองค์กรเพื่อสร้างรายได้เสริมอย่างเป็นรูปธรรม อย่างเช่น “หนึ่งผลิตภัณฑ์หนึ่งหมู่บ้าน” เป็นต้น

บ้านห้วยลุง มีอาชีพที่การตลาดสามารถรองรับได้ทั้งปี เช่น อาชีพทอเสื่อ ซึ่งผู้เขียนสารนิพนธ์มองเห็นความมีคุณค่าของภูมิปัญญาชาวบ้าน ส่วนความพร้อมของบุคลากรนั้นมีความพร้อมตลอดเวลา และที่สำคัญอย่างยิ่งเป็นการส่งเสริมอาชีพให้มีความสำคัญกับชาวบ้าน และภูมิปัญญาชาวบ้าน ก็จะไม่หายไปจากหมู่บ้าน เป็นการถ่ายทอดวิชาความรู้ให้แก่คนรุ่นหลังต่อไป

## บรรณานุกรม

- คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ , สำนักงาน . 2544. คู่มือการดำเนินงาน สำหรับคณะกรรมการสนับสนุนและติดตามการดำเนินงานกองทุนหมู่บ้านระดับ จังหวัดและอำเภอเพื่อเตรียมการจัดตั้งและดำเนินการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง
- คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ , สำนักงาน . 2544. คู่มือสำหรับประชาชน เพื่อเตรียมการจัดตั้งและดำเนินการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง.กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว.
- คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ , สำนักงาน. 2544. ระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ พ.ศ. 2544 และแก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2544 ระเบียบคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ ว่าด้วยการจัดตั้งและบริหารกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ พ.ศ. 2544 และแก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2544. กรุงเทพฯ : บริษัท สหพัฒนการพิมพ์ จำกัด
- คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านสันติยั่งยืน . 2544 .  
ระเบียบบังคับคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านสันติยั่งยืน. ขอนแก่น.
- สถาบันราชภัฏ , สำนักงาน . 2544 . คู่มืออาจารย์ผู้สอน และอาจารย์นิเทศก์หลักสูตร ประกาศนียบัตรบัณฑิต การจัดการและการประเมินโครงการ. กรุงเทพฯ .